

Laiškas romiečiams

¹ Paulius, Jėzaus Kristaus *tarnas, †pašauktas apaštalas, išskirtas Dievo evangelijai, ² kurią jis iš anksto pažadėjo per savo pranašus Šventuosiuose Raštuose, ³ apie jo Sūnų Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, kuris †kūno atžvilgiu pasidarė iš Dovydo sėklos ⁴ ir pagal šventumo Dvasią Šbuvo *paskelbtas galingu Dievo Sūnumi per prisikėlimą iš numirusių, ⁵ per kurią mes gavome malonę ir apaštalybę, kad jo vardo labai būtų †paklusnumas tikėjimui tarp visų kitataučių, ⁶ tarp kurių esate ir jūs – Jėzaus Kristaus pašauktieji; ⁷ visiems Romoje esantiems Dievo mylimiesiems, †pašauktiems šventiesiems. Malonė jums ir ramybė nuo Dievo, mūsų Tėvo, ir Viešpaties Jėzaus Kristaus.

⁸ Pirmiausia aš dėkoju savo Dievui per Jėzų Kristų už jus visus, kad jūsų tikėjimas yra apskelbiamas visame pasaulyje. ⁹ Nes Dievas, kuriam

---

* **1:1** „tarnas“ – Arba „savanoriškai pasižadėjęs vergas“, „savanoris vergas“. † **1:1** „pašauktas apaštalas“ – Gali reikšti „apaštalas *Dievo* pašaukimu“. † **1:3** „kūno atžvilgiu“ – Arba „pagal kūną“. § **1:4** „buvo paskelbtas galingu Dievo Sūnumi“ – Arba „buvo galingai paskelbtas Dievo Sūnumi“. * **1:4** „paskelbtas“ – Arba „apibrėžtas“, „nustatytas“. † **1:5** „paklusnumas tikėjimui“ – Arba „tikėjimo paklusnumas“. † **1:7** „pašauktiems šventiesiems“ – Gali reikšti „šventiesiems *Dievo* pašaukimu“. Plg. Rom 1:1.

aš Štarnauju savo dvasia jo Sūnaus Evangelijoje, yra mano liudytojas, kaip be paliovos miniu jus savo maldose, visuomet ¹⁰ prašydamas, kad kokių nors būdu dabar – pagaliau – Dievo valioje sėkmingai nukeliaučiau pas jus. ¹¹ Nes aš trokštu jus pamatyti, kad galėčiau jums duoti kokią dvasinę dovaną jūsų sutvirtinimui, ¹² *tai yra, kad būčiau pas jus †paskatinamas bei guodžiamas kartu su jumis per ‡bendrą tikėjimą – ir jūsų ir mano.

¹³ Bet nenoriu, broliai, kad nežinotumėte, jog daug kartų nusistačiau atvykti pas jus, – bet iki šiol buvau sukliudytas, – kad turėčiau kiek vaisių ir tarp jūsų, kaip ir tarp kitų kitataučių. ¹⁴ Aš esu skolininkas tiek graikams, tiek barbarams, tiek išmintingiems, tiek neišmanantiems.

¹⁵ Taigi Šmano būseną tokia – esu noringas skelbti Evangeliją ir jums, esantiems Romoje, ¹⁶ nes aš nesigėdiju Kristaus Evangelijos, kadangi ji yra Dievo *jėga išgelbėti kiekvienam, kuris pasitiki, pirma žydui, taip pat ir graikui; ¹⁷ nes joje Dievo teisumas apreiškiamas †iš tikėjimo į

---

§ **1:9** tarnauju,“ – Arba „garbindamas tarnauju“. Tas pat gr. žodis λατρεύω (latreuo) vartojamas Flp 3:3. * **1:12** „tai yra“ – Arba „o tai yra“. † **1:12** „paskatinamas bei guodžiamas“ – Gr. žodis συμπαρακαλέω (sumparakaleo) apima abi sąvokas. ‡ **1:12** „bendrą“ – Kitoks gr. žodis vartojamas Tit 1:4 ir Jud 1:3. § **1:15** „mano būseną tokia –“ – Arba „mano atžvilgiu,“, „mano padėtis tokia –“, „pagal mano padėtį –“. * **1:16** „jėga“ – Arba „galia“. † **1:17** „iš tikėjimo į tikėjimą“ – T. y. „kurio pagrindas (gavimo sąlyga) yra tikėjimas ir kurio pasekmė yra didėjantis tikėjimas“.

tikėjimą, kaip yra parašyta: O †*teisusis tikėjimu gyvens.*

¹⁸ Nes iš Dangaus apreiškiama Dievo rūstybė ant kiekvienos bedievytės ir *kiekvieno* neteisumo žmonių, kurie tiesą užgniaužia neteisumu, ¹⁹ todėl, kad tai, kas Šakivaizdžiai žinoma apie Dievą, *jiems yra aišku, kadangi Dievas jiems aiškiai parodė. ²⁰ Nes jo nematomos *ypatybės* – tiek jo amžinoji jėga, tiek ir dievytė – yra aiškiai matomos nuo pasaulio sukūrimo, suvokiamos per kūrinis; dėl to jie yra nepateisinami, ²¹ todėl kad, pažinę Dievą, nei šlovino jo kaip Dievo, nei dėkojo, bet savo †sumanymų atžvilgiu jie pasidarė †beprasniais, ir jų Šneišmani širdis sutemo. ²² Teigdamiesi esą išmintingi, jie sukvailėjo ²³ ir negendančio Dievo šlovę išmainė į tai, kas panašu į gendančio žmogaus, ir paukščių, ir keturkojų, ir roplių atvaizdą.

²⁴ Todėl ir Dievas taip juos perdavė *netyrumui †per jų pačių širdžių gaidulius, kad tarpusavyje

---

† **1:17** „teisusis tikėjimu gyvens“ – Hab 2:4. Plg. Gal 3:11, Hbr

10:38 § **1:19** „akivaizdžiai žinoma“ – Arba „gali būti žinoma“.

* **1:19** „jiems yra aišku“ – Arba „yra aišku jų tarpe“. † **1:21** „sumanymų atžvilgiu jie pasidarė beprasniais“ – Arba „sumany-

muose jie pasidarė betiksliais“. † **1:21** „beprasniais“ – Arba „tuščiais *dorovės ir sveiko proto atžvilgiu*“ arba „netikslingais“ (nevykdantys Dievo jiems skirtą tikslą). § **1:21** „neišmani širdis sutemo“ – Arba – „neišmaniai širdį temdė“, t. y. Dievas

temdė jų širdį dėl jų atsako į Jį. * **1:24** „netyrumui“ – T. y. lytiniam ištvirkimui. † **1:24** „per jų pačių širdžių gaidulius“ –

Arba „jų pačių širdžių gaiduliuose“.

jie †gėdingai elgėsi su savo kūnais. ²⁵ Šjie Dievo tiesą išmainė į melą ir garbino bei tarnavo verčiau tam, kas sukurta, negu Kūrėjui, kuris yra palaimintas amžinai. Amen.

²⁶ Dėl šios priežasties Dievas juos perdavė į gėdingas aistras, nes ir jų moteriškės išmainė fiziškai prigimtinį santykiavimą į fizinei prigimčiai priešingą; ²⁷ tokiu pat būdu ir vyriškiai, palikę fiziškai prigimtinį santykiavimą su moteriške, savo pageidime užsidegė vienas kitam, vyriškiai su vyriškiais darydami *tai, kas gėdos verta, ir gaudami savyje būtiną atpildą už savo nuklydimą.

²⁸ Ir lygiai kaip jie nelaikė priimtina †aiškiamе pažinime †išlaikyti Dievo, Dievas juos perdavė į Šatmestinai vertintą protavimo *būseną* daryti neprideramų dalykų. ²⁹ *Jie – pripildyti visokio

---

† **1:24** „gėdingai elgėsi su savo kūnais“ – Arba „su jų kūnais buvo begėdiškai elgiamasi jų tarpe“. § **1:25** „Jie“ – T. „kurie“ (praeitos eilutės tęsinys). * **1:27** „tai, kas gėdos verta“ – Arba „begėdybę“, „niekšybę“. † **1:28** „aiškiamе“ – Arba „ryškiamе“, „tiksliamе“, „artimamе“, t. y. pažinime, kuris dėl susikaupimo į pažintą Asmenį, yra aiškus, ryškiai rodo Asmens savybes; arba galbūt „patirtamе“, t. y. pažinime, kuris lemia gyvenseną; gal „kasdieniamе“. † **1:28** „išlaikyti“ – Arba „tebeturėti“. § **1:28** „atmestina vertintą“ – Gr. žodis ἀδόκιμος (adokimos) vartojamas 8-iose eilutėse: Rom 1:28; 1 Kor 9:27; II Kor 13:5-7; II Tim 3:8; Tit 1:16; Hbr 6:8. Jis yra žodžio δόκιμος (dokimos) priešingybė (plg. Rom 14:18; 16:10; I Kor 11:19; II Kor 10:18; 13:7; II Tim 2:15; Jok 1:12). * **1:29** „Jie – pripildyti [...]“ – Graikų kalboje šie žodžiai yra 28 eilutės tęsinys ir išvardinti apibūdinimai yra galininko linksnio, t. y. „Dievas perdavė juos – pripildytus visokio neteisumo“ ir t. t.

neteismo, paleistuvystės, piktybės, gobšumo, blogumo; *jie* – pilni pavydo, žmogžudystės, nesantaikos, †suktybės, piktos valios; *jie* – šnibždeikos, ³⁰ šmeižikai, nekenčiantys Dievo, įžūlūs, išdidūs, pagyrūnai, blogo išradėjai, nek-lusnūs tėvams, ³¹ neišmanūs, †nesilaikantys susitarimų, nebranginantys artimųjų, nesu-taikomi, negailestingi. ³² Šjie, puikiai žinodami Dievo teisingą sprendimą, kad tie, kurie daro tokius dalykus, yra mirties verti, ne tik juos daro, bet ir visiškai pritaria *taip* darantiems.

2

¹ Todėl esi nepateisinamas, kas bebūtum, o žmogau, kuris teisi, nes dėl ko teisi kitą, dėl to paties nuteisi save, kadangi tu, kuris teisi, darai tuos pačius *dalykus*. ² Bet mes žinome, kad Dievo teismas prieš tuos, kurie daro tokius dalykus, *remiasi tiesa. ³ Ir ar taip manai, o žmogau, kuris teisi tokius dalykus darančius ir *pats* juos darai, kad tu išvengsi Dievo teismo?! ⁴ Arba, ar tu niekini jo †gerumo bei pakantumo bei didžios kantrybės turtus, nenutuokdamas, kad Dievo †gerumas veda tave į atgailą? ⁵ Bet savo užkietėjimu ir neatgailaujančia širdimi *pats* sau kaupi rūstybę rūstybės

---

† **1:29** „suktybės“ – Arba „klastos“, „apgaulės“. † **1:31** „nesilaikantys susitarimų“ – Arba „nesutaikomi“. Gr. žodis vartojamas NT tik čia ir II Tim 3:3. § **1:32** „Jie“ – T. „kurie“ (praeitos eilutės tęsinys). * **2:2** „remiasi tiesa“ t. „yra pagal tiesą“ arba „atitinka tiesą“, t. y. remiasi faktais. † **2:4** „gerumo“ – Arba „maloningumo“. † **2:4** „gerumas“ – Arba „maloningumas“.

ir Dievo teisingo nuosprendžio apreiškimo diena; ⁶ Šjisai atlygins kiekvienam pagal jo darbus: ⁷ viena vertus, amžinu gyvenimu tiems, kurie, išvermingai darydami gera, ieško šlovės ir garbės ir negendamumo, ⁸ bet kita vertus, įtūžiu ir rūstybe tiems, kurie yra *priešiški garbėtroškos ir atsisako būti tiesos įtikinti bei jai paklusti, bet yra neteisumo įtikinami ir jam paklusta; ⁹ prispaudimas ir sielvartas †sielai kiekvieno žmogaus, kuris įvykdo blogą, pirma žydui, taip pat ir graikui; ¹⁰ bet šlovė, pagarba ir ramybė kiekvienam, darančiam gera – pirma žydui, taip pat ir graikui. ¹¹ Priežastis yra tokia: †Dievas nėra šališkas. ¹² Nes visi, kurie nusidėjo be Įstatymo, be Įstatymo ir pražus; ir visi, kurie nusidėjo Įstatymo ribose, bus Įstatymu teisiami – ¹³ (nes ne Įstatymo Šatidūs klausytojai teisūs Dievo akivaizdoje, bet Įstatymo *atlikėjai bus †išteisinti, ¹⁴ nes kada tik kitataučiai, kurie

---

§ 2:6 „jisai“ t. „kuris“. * 2:8 „priešiški garbėtroškos“ – T. „iš priešiško savanaudiško noro pirmauti“. † 2:9 „sielai kiekvieno žmogaus“ t. „kiekvienai žmogaus žmogiškai sielai“. † 2:11 „Dievas nėra šališkas“ t. „pas Dievą nėra šališkumo“. § 2:13 „atidūs klausytojai“ – Gr. žodis ἀκροατής (akroatēs) rodo į žmogų, kuris klauso paskaitų, bet neprisiima atsakomybės gyventi pagal dėstytas mintis. Jis panašus į laisvas klausytojas universiteto paskaitose. * 2:13 „atlikėjai“ – Gr. žodis rodo į kūrybinį darbą, ne tik įpročių kartojimą. Plg. Apd 17:28, kur žodis yra išverstas „poetai“ (klasikine prasme). † 2:13 „išteisinti“ – Arba „pripažinti teisingą juridinę padėtį užimančiais“.

neturi Įstatymo, †iš prigimties daro Įstatymo *numatytų* dalykų, Ššitie, neturėdami Įstatymo, yra patys sau įstatymas: ¹⁵ *tokie parodo savo širdyse įrašytą įstatymo †darbą, jų sąžinei kartu *tiems dalykams* paliudijant, ir jų mintims †tuo tarpu *juos* kaltinant arba net ginant) – ¹⁶ tą dieną, kai Dievas, anot mano evangelijos, teis žmonių paslaptis per Jėzų Kristų. ¹⁷ Žiūrėk! Tu Švadiniesi žydas, ir pasikliauji įstatymu, ir giriesi Dievu, ¹⁸ ir žinai jo valią, ir iš įstatymo pamokytas, laikai išmėgintais bei priimtinais tuos dalykus, kurie yra geriausi, ¹⁹ be to, esi įsitikinęs esąs aklujų vedlys, šviesa tų, kurie yra tamsoje, ²⁰ kvailųjų auklėtojas, vaikelių mokytojas, įstatyme turįs pažinimo ir tiesos įkūnijimą. ²¹ Taigi, tu, kuris mokai kitą, ar savęs nepamokai? Tu, kuris skelbi, *kad* nevalia

---

† **2:14** „iš prigimties“ – T. „prigimtini“, t. y. instinktyviai; be išorinės paskatos kitataučiai įvykdo kai kuriuos Dievo įstatymo reikalavimus. § **2:14** „šitie, neturėdami Įstatymo, yra patys sau įstatymas“ – Šio sakinio reikšmė yra atskleista 15 eilutėje: kiekvienas bet kokios tautybės žmogus širdyje žino, kad tam tikri dalykai atitinka Kūrėjo reikalavimus arba neatitinka. Būdami „patys sau įstatymas“ reiškia, kad jie nešioja savyje Dievo įstatymą ir jų pačių sąžinė jiems pritaiko jį. Nuo pat žmonijos kūrimo dienos, Dievas yra įstatymo leidėjas ir visa žmonija atsako Jam. * **2:15** „tokie“ t. „kurie“. † **2:15** „darbą“ – Arba „poveikį“. † **2:15** „tuo tarpu *juos* kaltinant arba net ginant“ – gr. „tarp savęs“; gal „tarpusavyje“, t. y. arba minčių tarpusavyje arba kitataučių tarpusavyje; gal „pakeičiant viena kitą *juos* kaltindamos arba net gindamos“; žr. Mt 18:15, kur kalbama ne apie laiko tarpsnį, bet apie žodžių keitimąsi tarp du žmones. § **2:17** „vadiniesi žydas“ – Arba „esi vadinamas žydu“.

vogti, ar tu vagi? ²² Tu, kuris sakai, *kad* nevalia svetimauti, ar tu svetimauji? Tu, kuris bjauriesi stabais, ar apiplėši šventoves? ²³ Tu, kuris giriesi įstatymu, įstatymo *laužymu ar darai Dievui negarbę? ²⁴ Nes, kaipgi yra parašyta, DĖL JŪSŲ †ŠMEIŽIAMAS DIEVO VARDAS TARP KITATAUČIŲ. ²⁵ Nes apipjaustymas iš tiesų naudingas, jei vykdam įstatymą, bet jei esi įstatymo laužytojas, tavo apipjaustymas yra tapęs neapipjaustymu. ²⁶ Todėl, jei neapipjaustytasis laikytųsi įstatymo ‡teisumo, argi jo neapipjaustymas nebus įskaitytas kaip apipjaustymas? ²⁷ Ir, argi iš prigimties neapipjaustytasis, kuris vykdo įstatymą, neteis tavęs, kuris turėdamas *įstatymo* raidę ir apipjaustymą, *esi* įstatymo laužytojas? ²⁸ Nes tas nėra žydas, kuris yra *toks* išoriškai, ir tas nėra apipjaustymas, kuris išoriškas, kūne *atliktas*; ²⁹ bet tas *yra* žydas, kuris *toks* viduje, ir tas *yra* apipjaustymas, kuris *yra* Dvasia – ne raide – *atliktas* širdies *apipjaustymas*; Štokiam pagyrimas *ateina* ne iš žmonių, bet iš Dievo.

3

¹ Koks tada žydo pranašumas arba kokia apipjaustymo nauda? ² Didžiulė – kiekvienu atžvilgiu! Svarbiausia gi tikrai, kad jiems buvo patikėti Dievo pranašiški pranešimai. ³ O tai

---

* **2:23** „laužymu“ – Arba „nusižengimu“. † **2:24** „šmeižiamas Dievo vardas“ – Arba „piktžodžiaujama Dievo vardui“. ‡ **2:26** „teisumo“ – T. y. „nusprendžių“, „normų“, „reikalavimų“. § **2:29** „tokiam“ – Gr. „kurio“, t. y. tokio žydo.

kas, jeigu kai kurie netikėjo? Ar jų netikėjimas Dievo ištikimybę pavers niekais? ⁴ Anaipiol! Ne! Verčiau, Dievas tesirodo *tiesakalbis, bet kiekvienas žmogus – melagis, kaip yra parašyta: Kas būtum ĩšteisintas savo pasakymais ir laimėtum, kai †teisiamsi su tavimi. ⁵ Bet jei mūsų neteisumas Dievo teisumą Šdaro ryškų, ką mes sakysime?! Ar Dievas neteiskus, kuris išlieja rūstybę?! (Kalbu kaip *žmonėms būdinga.) ⁶ Anaipiol! Ne! †Kaip †tada Dievas teis pasaulį?! ⁷ Toks būtų pagrindas: jei per mano melagystę Dievo tiesa Šplėtojosi jo šlovei, tai kam aš dar teisiamas kaip nusidėjęlis? ⁸ Ir kodėl ne šitaip – (kaip esame šmeižiami, ir kaip kai kurie tvirtina mus sakant): „Darykime bloga, kad išeitų gera?“ Tokių nuteisimas yra teisingas. ⁹ Ką gi? Ar mes geresni? Visai ne! Nes mes prieš tai įrodėme, kad tiek žydai, tiek graikai – visi yra *nuodėmės valdžioje, ¹⁰ kaip yra parašyta: NĖRA TEISAUS,

* **3:4** „tiesakalbis“ – Gr. būdvardis, „atitinkantis tiesą“.

† **3:4** „išteisintas“ – Arba „pripažintas teisingą juridinę padėtį užimančiu“.

† **3:4** „teisiamsi su tavimi“ – Arba „esi teisiamas“; t. „tavo bylinėjimesi“.

Š **3:5** „daro ryškų“ – Arba „teigiamai pristato“.

* **3:5** „žmonėms“ t. „žmogui“, bet turima omenyje žmoniją.

† **3:6** „Kaip tada Dievas teis pasaulį?!“ t. y. jeigu faktai, kad (1) Dievo ištikimybės negali neutralizuoti žmogaus netikėjimas ir (2) žmogaus neteisumas teigiamai pristato Dievo teisumą, reiškia, kad žydas atleistas nuo bausmės, išvada būtų tokia – Dievas iš vis negalės teisti nė vieno viso pasaulio žmogaus, nes jie visi tokie.

† **3:6** „tada Dievas“ – „jeigu būtų toks atvejis, Dievas teistų“.

Š **3:7** „plėtojosi“ – Arba „pagausėjo“ arba „apstėjo“.

* **3:9** „nuodėmės valdžioje“ – T. „po nuodėme“.

NĖRA NĖ VIENO. ¹¹ NĖRA IŠMANANČIO, NĖRA KAS DIEVO IEŠKO. ¹² JIE VISI NUSISUKO *NUO KELIO*, KARTU PASIDARĖ NENAUDINGI; NĖRA KAS DARO †GERA, NĖRA NĖ VIENO. ¹³ JŲ GERKLĖ ATVERSTAS †KAPAS, SAVO LIEŽUVIAIS JIE APGAUDINĖJA, GYVAČIŲ NUODAI PO JŲ LŪPOMIS. ¹⁴ JŲ BURNA PILNA KEIKSMO IR KARTUMO. ¹⁵ JŲ KOJOS EIKLIOS KRAUJUI IŠLIETI, ¹⁶ JŲ KELIUOSE SUNAIKINIMAS IR NELAIMĖ, ¹⁷ IR TAIKOS KELIO JIE NEPAŽINO; ¹⁸ PRIEŠ JŲ AKIS NĖRA DIEVO BAIMĖS. ¹⁹ Mes gi žinome, kad ką tik sako Šįstatymas, jis sako tiems, kurie *to įstatymo ribose, kad būtų užčiaupta kiekviena burna, ir visas pasaulis būtų †kaltas prieš Dievą. ²⁰ Todėl †įstatymo darbaiš *Šjo akyse nebus *išteisintas joks kūnas*, nes per įstatymą †nuodėmė aiškiai

---

† **3:12** „gera“ – Gr. žodis χρηστότης (chrestotés) gali būti verčiamas „kas maloninga“. † **3:13** „KAPAS“ – Arba „LAIDIJIMO RŪSYS“. § **3:19** „įstatymas“ – čia „įstatymas“ rodo į reikalavimus, duotus Psalmėse ir Pranašuose, o turbūt rodo į bet kokią Dievo duotą reikalavimą. * **3:19** „to įstatymo ribose“ – kadangi „visas pasaulis“ atsako už tai, ir žydai ir kitataučiai yra „įstatymo ribose“. † **3:19** „kaltas“ – Arba naujadaras „nuteistinas“, kuris reiškia ne tik tai, kad patirtų teismo procesą (teistinas), bet ir baudžiantį nuosprendį. † **3:20** „įstatymo darbaiš“ – Arba „įstatymiškais veiksmais“, „įstatymą atitinkančiais veiksmais“. Čia žodis „įstatymas“ = Dievo reikalavimai. § **3:20** „jo akyse nebus [...]“ – Užuomina į Ps 143:2. * **3:20** „išteisintas“ – Arba „pripažintas teisingą juridinę padėtį užimančiu“ arba „pripažintas (paskelbtas) atitinkančiu įstatymo reikalavimus“. † **3:20** „nuodėmė suvokiama“ – T. „ateina nuodėmės suvokimas“, t. y. suvokiama, kas yra nuodėmė.

suvokiama. ²¹ Bet dabar yra apreikštas Dievo teisumas – (†atskiras nuo Šįstatymo), – apie kurią liudija *Įstatymas ir Pranašai, – ²² tai – Dievo teisumas, *kuris* per tikėjimą Jėzumi Kristumi yra visų labai ir yra ant visų, kurie tiki, – (nes nėra jokio skirtumo, ²³ kadangi visi nusidėjo ir †stokoja Dievo šlovės) – ²⁴ *kurie* †išteisinami dovanai jo malone per išpirkimą, kuris yra Kristuje Jėzuje, ²⁵ kurią Dievas Šviešai išstatė *esant* *rūstybę numaldavusi auka, *veikianti* per tikėjimą jo krauju, †kad parodytų savo teisumą anksčiau padarytų nusidėjimų †nenubaudimo atžvilgiu, veikiant Dievo pakantumui, ²⁶ Šjog dabartiniu metu parodytų savo teisumą – kad

---

† **3:21** „atskiras nuo įstatymo“ – Arba „nesusietas su įstatymu“, t. y. teisumas, kurio suteikimą nesąlygoja įstatymo vykdymas, bet pasiklovimas Jėzumi Kristumi. § **3:21** čia žodis „įstatymas“ = Dievo reikalavimai. * **3:21** čia žodis „Įstatymas“ naudojamas tam tikros Senojo Testamento dalies pavadinime, todėl parašyta iš didžiosios raidės. † **3:23** „stokoja“ t. y. jiems nuolat trūksta. † **3:24** „išteisinami dovanai“ – Arba „dovanai pripažįstami teisingą juridinę padėtį užimančiais“. § **3:25** „viešai išstatė“ – Gr. žodis vartojamas tik čia ir Rom 1:13, Ef 1:9. * **3:25** „rūstybę numaldavusi auka“ – T. y. auka, kuri visiškai patenkina teisėtus įstatymo reikalavimus; dėl jos aukojimo (dėl baismės įvykdymo pagal įstatymą) Dievas nebėra priešiška nusistatęs tiems, kuriems įskaitytas aukos atlikimas. † **3:25** „kad parodytų savo teisumą“ – Arba „dėl savo teisumo parodymo“. † **3:25** „nenubaudimo“ – Gr. „aplenkimo“, t. y. Dievas „aplenkė“ tuos nusidėjimus, t. y. ne iš karto reikalavo galutinio atiteisimo. § **3:26** „jog parodytų savo teisumą“ t. „dėl jo teisumo parodymo“.

jis būtų teisus ir *išteisinantis tą, kuris pasitiki Jėzumi. ²⁷ Kur gi tada pasigyrimas? Jis pašalintas. Koku įstatymu? Darbų? Ne, verčiau tikėjimo įstatymu. ²⁸ Todėl mes darome išvadą, kad, †Šįstatymo darbams esant nesusijusiems, žmogus *išteisinamas tikėjimu. ²⁹ Ar jis vien tik žydu Dievas? Bet argi jis nėra ir kitataučių? Taip, ir kitataučių, ³⁰ kadangi *tėra* vienas Dievas, kuris †išteisins †apipjaustytąjį tikėjimu ir §neapipjaustytąjį per tikėjimą. ³¹ Ar tuomet mes *įstatymą paverčiame niekais per tikėjimą? Anaiptol! Ne! Priešingai, mes patvirtiname įstatymą.

---

* **3:26** „išteisinantis“ – Arba „pripažįstantis teisingą juridinę padėtį užimančiu“. † **3:27** šioje eilutėje žodis „įstatymas“ = „dėsnis“ arba „principas“, t. y. tai, kas sąlygoja sąryšį tarp priežasties ir pasekmės. † **3:28** čia žodis „įstatymas“ = Dievo reikalavimai, t. y. žmogus gali būti išteisintas Dievo akyse tik nesant žmogaus pastangų (darbų) vykdyti Dievo reikalavimus. § **3:28** „įstatymo darbams esant nesusijusiems“ – Arba „atskirai nuo įstatymo darbų“. * **3:28** „išteisinamas“ – „pripažįstamas teisingą juridinę padėtį užimančiu“. † **3:30** „išteisins“ – Arba „pripažins teisingą juridinę padėtį užimančiu“. † **3:30** „apipjaustytąjį“ t. „apipjaustymą“. § **3:30** „neapipjaustytąjį“ t. „neapipjaustymą“. * **3:31** „įstatymą“ – šioje eilutėje žodis turi bendrąją reikšmę t. y. „tai, kas nustato normas, kurioms reikia paklusti ir kuris reikalauja bausti už nesilaikymą“.

4

1 *Taigi, ką sakysime, kad mūsų tėvas Abraomas †įgijo †pagal kūną?! 2 Nes jeigu Abraomas buvo šįšteisintas *darbais, jis turi kuo pasigirti – tik ne prieš Dievą. 3 Nes ką gi sako šventraštis? †*Abraomas pasitikėjo Dievu, ir tai jam buvo įskaityta kaip teisumas.* 4 O tam, kuris dirba, atlygis įskaitomas remiantis ne malone, bet remiantis įsiskolinimu. 5 Tačiau tam, kuris nedirba, bet tiki tuo, kuris †išteisina bedievi, jo tikėjimas yra įskaitomas kaip teisumas. 6 Lygiai kaip ir Dovydas pareiškia palaiminimą žmogaus, kuriam Dievas įskaito teisumą, *žmogaus* darbams esant nesusijusiems: 7 *ŠPalaiminti*

---

* **4:1** Gramatinė sandara leidžia išversti kitaip: „Taigi, ką sakysime, kad Abraomas, mūsų tėvas pagal kūną, įgijo (surado, gavo)?“ Štai kodėl toks vertimas neteiktinas: (1) Žodžių tvarka Priimtajame tekste nelabai leidžia abejoti tuo, kad frazė „pagal kūną“ yra susijusi ne su žodžiu „tėvas“, bet su žodžiu „įgijo“ („surado“, „gavo“). (2) Rom 4:2 dalis „jeigu Abraomas buvo išteisintas darbais“ tiesiogiai rodo į šią eilutę, į tai, ką Abraomas neva būtų gavęs „pagal kūną“. (3) Paulius, kalbėdamas kaip žydas ir vartodamas žodį „mūsų“, jau pabrėžia fizinę kilmę ir nėra būtina tai dar kartą pabrėžti žodžiais „pagal kūną“. † **4:1** „įgijo“ – Arba „surado“, „gavo“; gr. žodis εὐρίσκω (heurisko) reiškia „gauti“, „įgyti“, (gal „sulaukti“) ar pan. ir šiose eilutėse: Lk 9:12; Hbr 4:16, 9:12. † **4:1** „pagal kūną“ – Arba „kūnu“, t. y. kūno jėga, ne Šv. Dvasios jėga, būtent ne tikėjimu Dievu. § **4:2** „išteisintas“ – Arba „pripažintas teisingą juridinę padėtį užimančiu“. * **4:2** „darbais“ t. „iš darbų“. † **4:3** „Abraomas [...]“ – Prd 15:6, † **4:5** „išteisina“ – Arba „pripažįsta teisingą juridinę padėtį užimančiu“. § **4:7** „Palaiminti [...]“ – Ps 32:1.

tie, kurių įstatymo pažeidimai atleisti ir kurių nuodėmės uždengtos. ⁸ **Palaimintas žmogus, kuriam Viešpats niekaip neįskaitys* †*nuodėmės.* ⁹ Ar tad šitas palaiminimas *pareiškiamas tik* †*apipjaustytojo atžvilgiu, ar taip pat* †*neapipjaustytojo atžvilgiu?* Nes mes sakome, kad Abraomui tikėjimas buvo įskaitytas kaip teisumas. ¹⁰ Tad kokiomis aplinkybėmis jis buvo įskaitytas? Ar jam esant apipjaustytam ar neapipjaustytam? *Jam* nesant apipjaustytam, bet esant neapipjaustytam. ¹¹ Ir jis gavo apipjaustymo ženklą, tikėjimo teisumo antspaudą, kurį *tikėjimą jis turėjo* būdamas neapipjaustytas, kad jis būtų tėvas visų, kurie, nors neapipjaustyti, tiki, kad ir jiems būtų įskaitytas teisumas, ¹² ir *apipjaustyųjų tėvas – tiems, kurie ne tik †*apipjaustyti*, bet ir vaikščioja padoriai pėdomis †*mūsų tėvo Abraomo tikėjimo, kurį jis turėjo, būdamas* *dar* neapipjaustytas. ¹³ Štai kodėl: ne per įstatymą *atiteko* Abraomui arba jo sėklai pažadas, kad jis bus pasaulio paveldėtojas, bet

---

* **4:8** „Palaimintas [...]“ – Ps 32:2. † **4:8** „nuodėmės“ – Gal „nuodėmingumo“; 8-oje eilutėje vartojamas dgs. žodis, o čia vns.
 † **4:9** „apipjaustytojo“ – T. „apipjaustymo“. § **4:9** „neapipjaustytojo“ – T. „neapipjaustymo“. * **4:12** „apipjaustyųjų“ – T. „apipjaustymo“. † **4:12** „apipjaustyti“ – T. „iš apipjaustymo“, t. y. iš žmonių, besilaikančių žydams duotos apipjaustymo apeigos. † **4:12** „mūsų tėvo Abraomo tikėjimo, kurį jis turėjo, būdamas *dar* neapipjaustytas“ t. „mūsų tėvo Abraomo, esančio neapipjaustyme, tikėjimo“. § **4:13** „Štai kodėl:“ t. „Kadangi“ arba „Nes“.

per *tikėjimo teisumą. ¹⁴ Nes jei paveldėtojai tie, kurie yra iš įstatymo, tai tikėjimas yra padarytas tuščiu, ir pažadas paverstas niekais, ¹⁵ kadangi Šįstatymas sukelia rūstybę, nes kur nėra įstatymo, ten nėra nusižengimo. ¹⁶ Dėl tos priežasties *paveldėjimas yra iš tikėjimo, idant atitiktų malonę, kad pažadas būtų įgarantuotas ištisai sėklai, ne tik tai, kuri iš įstatymo, bet ir tai, kuri iš tikėjimo Abraomo, kuris yra mūsų visų tėvas ¹⁷ (kaip yra parašyta: ŠAš *padariau tave daugelio tautų tėvu); jis yra mūsų visų tėvas akivaizdoje Dievo, kuriuo pasitikėjo, kuris suteikia gyvybę mirusiesiems ir vadina

---

* **4:13** „tikėjimo teisumą“ t. y. „tikėjimo pagrindu Dievo suteiktą teisumą“. † **4:14** „įstatymo“ – žr. Ro 4:13. † **4:14** „tuščiu“ – Arba „negaliojančiu“; gal „be statuso“. § **4:15** „įstatymo“ – žr. Ro 4:13. * **4:16** „paveldėjimas yra iš tikėjimo“ – Arba „paveldėjimas remiasi tikėjimu“, „paveldėjimas yra dėl tikėjimo“. † **4:16** „garantuotas“ – Arba „užtikrintas“ arba „tvirtas“. † **4:16** „iš įstatymo“ – čia frazė „iš įstatymo“ reikšmė skiriasi nuo „per įstatymą“ Ro 4:13-oje eilutėje ir „iš įstatymo“ Ro 4:14-oje eilutėje; tose eilutėse įstatymas (įskaitant įstatymo darbus) yra tikėjimo priešybė, bet 4:16-oje eilutėje kai kurie žmonės, kurie yra „iš įstatymo“, sulaukia pažado palaiminimo, jeigu jie taip pat ir pasitiki Dievu. Todėl čia „iš įstatymo“ reiškia tą patį kaip ir gr. frazė „iš apipjaustymo“ Ro 4:12-oje eilutėje (šiam vertime išverstas „kurie [...] apipjaustyti“). Išvada tokia: šioje eilutėje (4:16) „iš įstatymo“ rodo į žmones, besilaikančius žydams duotų apeigų todėl, kad gyvena Mozės įstatymo santvarkoje. § **4:17** „Aš [...]“ – Prd 17:5. * **4:17** „padariau“ – Arba „paskyriau“. † **4:17** „suteikia gyvybę mirusiesiems“ – Arba „atgaivina mirusiuosius“. † **4:17** „vadina“ – Arba „šaukia“.

tuos dalykus, kurių nėra, tarsi jie *jau* būtų. ¹⁸ Priešingai vilčiai Šjis tikėjo su *viltimi tam, kad taptų daugelio tautų tėvu, anot to, kas buvo pasakyta: †*Tokia bus tavo sėkla*. ¹⁹ Ir tikėjimo atžvilgiu nebūdamas silpnas, jis nekreipė rimto dėmesio į savo jau apmirusį kūną – jam buvo arti šimto metų – ir Saros iščių numirimą, ²⁰ taip pat jis †neabejojo Dievo pažadu per netikėjimą, bet per tikėjimą buvo stiprinamas, duodamas Dievui šlovę ²¹ ir būdamas visiškai įsitikinęs, jog ką jis yra pažadėjęs, jis pajégia ir įvykdyti. ²² Dėl to tai jam ir buvo įskaityta kaip teisumas. ²³ Tačiau buvo parašyta ne vien jo naudai, kad buvo jam įskaityta, ²⁴ bet ir mūsų naudai, kuriems numatyta įskaityti – pasitikintiems tuo, kuris prikėlė iš numirusiųjų Jėzų, mūsų Viešpatį, ²⁵ kuris buvo atiduotas dėl mūsų nusižengimų ir buvo prikeltas dėl mūsų Šišteisinimo.

5

Taika su Dievu ir džiaugsmas dėl išteisinimo

¹ Taigi, būdami *išteisinti tikėjimu, turime taiką su Dievu per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų,

---

§ 4:18 „jis“ – T. „kuris“. * 4:18 „viltimi tam, kad taptų“ – Arba „viltimi; pasekmė – tapimas“. † 4:18 „Tokia [...]“ – Prd 15:5. † 4:20 „neabejojo Dievo pažadu“ – Arba „nesvyravo Dievo pažado atžvilgiu“. § 4:25 „išteisinimo“ – Arba „pripažinimo teisingą juridinę padėtį užimančiais“. * 5:1 „išteisinti“ – Arba „pripažinti teisingą juridinę padėtį užimančiais“.

2 per kurį tikėjimu turime ir tįėjimą į šią malonę, kurioje stovime, ir tįgiriamės Dievo šlovės užtikrinta viltimi. 3 Ir ne vien tuo, bet mes taip pat giriamės prispaudimais, žinodami, kad prispaudimas sukelia ištvėrmę, 4 ištvėrmė – išbandymus išlaikiusį būdą, išbandymus išlaikęs būdas – užtikrintą viltį. 5 O užtikrinta viltis nesugėdina, nes Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse per mums duotą Šventąją Dvasią.

Kristaus pasiaukojimas dėl meilės nusidėjėliams

6 Nes, mums dar tebesant bejęgiams, Kristus Škaip tik laiku mirė už bedievius. 7 Nes vargu ar kas mirtų už *teisų žmogų; nors už gerą žmogų galbūt kas ir išdrįstų numirti. 8 Bet Dievas tįrodo savo meilę mums tuo, kad Kristus numirė už mus, kai tebebuvo nusidėjėliai. 9 Taigi daug labiau, mes – tįdabar Šišteisinti jo krauju, – būsime per jį išgelbėti nuo rūstybės. 10 Nes *jeigu, būdami priešai, buvome sutaikinti su Dievu jo Sūnaus mirtimi, tai daug

---

† 5:2 „tįėjimą“ – Gr. žodis προσαγωγή (prosagogē) vartojamas ir Ef 2:18, 3:12. Tikėdami Jėzumi, esame garbingai pristatyti Tėvui, kuris dėl savo Sūnaus leidžia mums patirti savo malonę. † 5:2 „giriamės“ – Arba „džiūgaujame“. § 5:6 „kaip tik laiku“ – Arba „skirtu laiku“, „tinkamu laiku“. * 5:7 „teisų žmogų“ – Gal „teisuoli“, nes atrodo, kad pabrėžiamas skirtumas tarp „teisus žmogaus“ ir „gero žmogaus“. † 5:8 „rodo“ – Arba „pristato“, t. y. rodo, kad reikėtų priimti Jo meilę. † 5:9 „dabar“ – Arba „jau“. § 5:9 „išteisinti“ – Arba „pripažinti teisingą juridinę padėtį užimančiais“. * 5:10 „jeigu“ – Arba „kadangi“.

labiau, būdami sutaikinti, būsime išgelbėti tjo †gyvenimu. ¹¹ Ir ne vien *tai*, bet mes taip pat giriamės Dievu per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, per kurį mes šdabar gavome *sutaikinimą.

Adomo ir Kristaus skirtingi poveikiai žmonėms

¹² Todėl, kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį, ir per nuodėmę mirtis, ir ttokiu būdu mirtis perėjo į visus žmones, kadangi visi nusidėjo – ¹³ nes iki įstatymo nuodėmė buvo pasaulyje, bet nuodėmė nepriskaitoma, kai nėra įstatymo. ¹⁴ Vis dėlto mirtis viešpatavo nuo Adomo iki Mozės net tiems, kurie nenusidėjo nusižengimu, panašiu į Adomo, kuris yra †pirmavaizdis to, kuris turėjo ateiti. ¹⁵ Bet ir maloninga dovana šitaip nepanaši į nusižengimą: nes jei vieno nusižengimu daugelis mirė, tai daug labiau Dievo malonė, tai yra dovana malonėje, suteikta vieno žmogaus, Jėzaus Kristaus, apstėjo daugeliui. ¹⁶ Ir ne taip, kaip įvyko per vieną nusidėjusį, yra su dovana, nes iš tikrųjų teismas iš vieno *nusižengimo atvedė* į nuteisimą, bet maloninga dovana iš daugelio nusižengimų – į išteisinimą. ¹⁷ Nes jei per vieno nusižengimą mirtis viešpatavo per vieną, tai daug labiau

---

† **5:10** „jo gyvenimu“ – Arba „jo gyvybėje“, „jo gyvastyje“, „jo gyvenime“; t. y. būdami Jame, kuris yra Gyvybė, kuris prisikėlė, kurio nebegali liesti mirtis. † **5:10** „gyvenimu“ – Arba „gyvybe“, „gyvastimi“. § **5:11** „dabar“ – Arba „jau“. * **5:11** „sutaikinimą“ – Arba „galutinį atpirkimą“. † **5:12** „tokiu būdu“ – Arba „taip“. † **5:14** „pirmavaizdis“ – Arba „pavyzdys“.

tie, kurie priima malonės ir teismo dovanos apstumą, viešpataus gyvenime per vieną, Jėzų Kristų. ¹⁸ ŠiŠvada tokia: kaip per vieno nusižengimą visiems žmonėms atsirado nuteisimas, taip per *vieno teisumą visiems žmonėms atsirado †išteisinimas, kad gyventų. ¹⁹ Nes kaip per vieno žmogaus neklusnumą daugelis buvo paskirti nusidėjėliais, taip per vieno klusnumą daugelis bus paskirti teisiais. ²⁰ O įstatymas įsiterpė, kad nusižengimas padidėtų. Bet kur nuodėmė padidėjo, malonė dar labiau didžiai apstėjo, ²¹ kad kaip nuodėmė viešpatavo ‡sukeldama mirtį, taip malonė viešpatautų per

---

§ **5:18** „Išvada tokia:“ – Arba „Taigi – išvada:“. * **5:18** „vieno teisumą“ – Arba „vieną teisumą“, „vieną teisų nuosprendį“. Tas pats gr. žodis δικαίωμα (dikaíōma) yra vartojamas Rom 5:16. Jis dažniausiai nusako nuosprendį ar nutarimą, kuriuo teismo išvada skelbiama, pareiškiama, konstatuojama, nors turi kitą reikšmę Hbr. 9:1, 10. Kai kurie teigia, kad čia žodis δικαίωμα (dikaíōma) reiškia „teisių veiksmą“, bet tai yra ginčytina. Čia arba kalbama apie Jėzaus teisumą, kuris įskaitomas tiems, kurie tiki Juo, arba kalbama apie Dievo Tėvo nuosprendį, kad Jėzaus auka vietoj nusidėjėlių tenkino teisingumo reikalavimus.

† **5:18** „išteisinimas, kad gyventų“ – T. „gyvenimo / gyvybės išteisinimas“, t. y. išteisinimą, kuris reikalingas, kad žmogus turėtų gyvenimą. Žodis „išteisinimas“ čia yra nutarimas (paskelbimas), kad žmogus nepakaltinamas dėl įstatymo pažeidimų remiantis tuo, kad kitas (Jėzus) atliko bausmę už jo pažeidimus ir Jo teisumas yra įskaitytas tam žmogui. ‡ **5:21** „sukeldama mirtį“ – gr. gramatinė sandara tiesiogiai verčiama į lietuvių kalbą vietininku, t. y. „mirtyje“; galimos kitos reikšmės: „esant mirčiais“, „mirties valdžioje / srityje“ (žr. 5:14, 17), „kartu su mirtimi, kuri yra jos, t. y. nuodėmės, pasekmė“, „mirtimi“ (mirčiai esant nuodėmės viešpatavimo priemonei).

teisumą ģ amžinā gyvenimā per Jēzū Kristu, mūsu Viešpatī.

6

¹ Tad kā gi sakysime? Ar mums pasilikti nuodēmēje, kad apstētu malonē? ² Anaiptol! Ne! Kaipgi mes, kurie mirēme nuodēmei, toliau joje *gyventume? ³ Arba ar nežinote, kad mes visi, kurie buvome pakrikštyti ģ Jēzū Kristu, buvome pakrikštyti ģ jo mirtī? ⁴ Taigi per krikštā buvome palaidoti su juo †ģ mirtī, kad kaip Kristus buvo prikeltas iš numirusiujų per Tēvo šlovē, †ģtokiu pat būdu ir mes Švaikščiotume gyvybės naujume. ⁵ Nes *kadangi esame pasidarē †ģsujungti kartu su jo mirties panašumu, tikrai būsime *sujungti* ir su *jo* prisikēlimo *panašumu*, ⁶ žinodami tai, kad mūsų †ģsenasis žmogus buvo su *juo* nukryžiuotas, kad Šnuodēmės kūnas

---

* **6:2** „gyventume“ – T. „gyvensime“. † **6:4** „ģ mirtī“ – Arba „ģ jo mirtī“, nes gr. tekste yra artikelis, kuris gali rodyti ģ tam tikrā mirtī. † **6:4** „ģtokiu pat būdu“ – Arba „ģtaip“.

§ **6:4** „ģvaikščiotume gyvybės naujume“ – Esmē yra tai, kad gyventume naujā gyvenimā todėl, kad numyse atsirado nauja gyvybē; yra svarbu ir perteikti dažnai Šv. Rašte vartojamā žodī „ģvaikščioti“, kuris rodo ģ tai, kad žingsniu po žingsnio žmogus „ģkuria“ savo gyvenimā (elgsenā). * **6:5** „ģkadangi“ – Arba „ģjei“ (numatoma teigiama prielaida). † **6:5** „ģsujungti kartu su jo mirties panašumu“ – Arba „ģkartu pasodinti (arba „ģsuaugē“, arba „ģsutapatinti“) ģ jo mirties panašumā“, t. y. mirē ta pačia mirtimi kartu su Jēzumi; „ģsutapatinti“ = laikyti tuo pačiu. † **6:6** „ģsenasis žmogus“ – T. y. tai, kas ir kokie buvome Adome; „ģadomiškumas“ arba „ģmes, kaip adomiečiai“. § **6:6** „ģnuodēmės kūnas“ – Gali reikšti „ģkūnas, kaip nuodēmės ģrankis“.

būtų *padarytas neveiksmingas, kad nuo šiol mes nebevergautume nuodėmei. ⁷ Priežastis tokia: kas yra miręs, yra †teisiškai išvaduotas iš nuodėmės. ⁸ Štai gi, jei mes esame mirę su Kristumi, tikime, kad ir gyvensime su juo, ⁹ žinodami, kad Kristus, prikeltas iš numirusių, nebemiršta; mirtis jam nebeviešpatauja. ¹⁰ Nes kad jis numirė, jis numirė nuodėmei vieną kartą galutinai, bet kad jis gyvena, jis gyvena Dievui. ¹¹ Ir jūs save laikykite tokiu pat būdu faktiškai mirusiais nuodėmei, bet gyvais Dievui per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį. ¹² Taigi †neleiskite nuodėmei viešpatauti jūsų mirtingame kūne, kurio *viešpatavimo* padarinys yra paklusnumas Šjai *per jo geidulius. ¹³ Ir neduokite nuodėmei savo narių kaip neteisumo įrankių†, bet duokite save Dievui kaip gyvus iš numirusiųjų ir savo narius kaip teisumo †įrankius Dievui. ¹⁴ Nes

* **6:6** „padarytas neveiksmingas“ – Arba „sunaikintas“, „atleistas“ (kaip Ro 7:2,6), „anuliuotas“, „paverstas niekais“. † **6:7** „teisiškai išvaduotas iš nuodėmės“ – Arba „įsteisintas nuo nuodėmės“, „pripažintas išvaduotas iš nuodėmės“, „pripažintas teisingą juridinę padėtį užimančiu būdamas atskirtas nuo nuodėmės“. † **6:12** „neleiskite nuodėmei viešpatauti“ – Arba „nuodėmei uždrausta viešpatauti“, „nuodėmė privalo neviešpatauti“, bet loginis veiksnys yra „jūs“, nors „nuodėmė“ yra gr. k. gramatinis veiksnys. § **6:12** „jai“ – T. y. nuodėmei.

* **6:12** „per jo geidulius“ – Arba „jo geidulių *įtakoje*“, „jo geidulių *valdomi*“. Yra panaši gr. k. frazė Rom 1:24, kur kalbama apie širdžių geidulius, taip pat Ef 2:3 apie kūno (gr. sarks) geidulius. † **6:13** „įrankių“ – Arba „ginklų“. † **6:13** „įrankius“ – Arba „ginklus“.

nuodėmė Šneturi jums viešpatauti, nes esate *ne įstatymo, bet malonės valdžioje. ¹⁵ Tai ką gi? Ar mums nusidėti, kadangi nebesame †įstatymo valdžioje, bet malonės valdžioje? Anaip tol! Ne! ¹⁶ Ar nežinote, kad būdami pasidavę kam nors †paklusniai tarnauti, būnate tarnai to, kuriam paklūstate: arba *tarnai* nuodėmės, Škurios rezultatas – mirtis, arba *tarnai* paklusnumo, *kurio rezultatas – teisumas? ¹⁷ Bet ačiū Dievui, kad *nors* buvote nuodėmės tarnai, tačiau iš širdies paklusote tai mokslo †normai, kuriai buvote perduoti, ¹⁸ ir patyrę išlaisvinimą iš nuodėmės, jūs buvote padaryti teisumo tarnais. ¹⁹ (†Vartuju žmonėms įprastą sąvoką dėl jūsų *kaip* fizinių būtybių silpnumo.) Nes kaip buvote atidavę savo narius tarnais nešvarumui ir įstatymo pažeidimui, kurio atidavimo rezultatas – įstatymo pažeidimas, taip dabar atiduokite savo narius tarnais teisumui, kurio atidavimo rezultatas – šventumas. ²⁰ Nes kai jūs buvote

---

§ 6:14 „neturi jums viešpatauti“ – T. „jums neviešpataus“, bet čia kalbama apie reikiamybę / privalumą. Lietuvių k. būsimoji laikas gali būti suprantamas kaip paprastas ateities aprašymas. * 6:14 „ne įstatymo, bet malonės valdžioje“ – Arba „priklausomi ne nuo įstatymo, bet nuo malonės“. † 6:15 „įstatymo valdžioje, bet malonės valdžioje“ – Arba „priklausomi nuo įstatymo, bet nuo malonės“. † 6:16 „paklusniai tarnauti“ – T. „tarnais paklusnumui“. § 6:16 „kurios rezultatas – mirtis“ – T. „į mirtį“. * 6:16 „kurio rezultatas – teisumas“ – T. „į teisumą“. † 6:17 „normai“ – Arba „formai“; forma = „nustatytas pavyzdys, norma kam nors atlikti“ (DLKŽ). † 6:19 „Vartuju žmonėms įprastą sąvoką dėl jūsų *kaip* fizinių būtybių silpnumo.“ – T. „Žmogiškai kalbu dėl jūsų kūno silpnumo.“

nuodėmės tarnai, buvote laisvi nuo teisumo. ²¹ Kokį, tada, vaisių jūs turėjote iš tų dalykų, kurių dabar gėdijatės?! Nes tų dalykų Šgalutinis rezultatas – mirtis. ²² Bet dabar, išlaisvinti iš nuodėmės ir padaryti tarnais Dievui, jūs turite savo vaisių, lemiantį šventumą ir *galutinį rezultatą – amžiną gyvenimą. ²³ Nes nuodėmės atlygis – mirtis, o Dievo dovana – amžinas gyvenimas per Kristų Jėzų, mūsų Viešpatį.

7

¹ Arba ar jūs nežinote, broliai – nes kalbu žinantiems įstatymą, – kad įstatymas viešpatauja žmogui tol, kol jis gyvena? ² Nes *ištekėjusi moteris yra įstatymu †susaistyta su ‡vyru tol, kol jis gyvena; bet jei vyras numirtų, ji yra Šatleista nuo *savo* vyro įstatymo. ³ *Išvada

---

§ 6:21 „galutinis rezultatas“ – Arba „baigtis“, „užbaigimas“, „tikslo pasiekimas“, „galas“. * 6:22 „galutinį rezultatą“ – Arba „baigtį“, „užbaigimą“, „tikslo pasiekimą“, „galą“. * 7:2 „ištekėjusi“ – Arba „vyrui sutuoktiniui pavaldi“; gr. ὑπαυδρος, tik čia NT; t. „po vyru *esanti*“, t. y. vyrui pavaldi, vyro žinioje arba vyro valdžioje; prielinksnis ὑπό = „po“; dažnai Paulius rašo, kad žmonės yra „po nuodėme“, t. y. nuodėmės valdžioje (Ro 3:9; Ro 7:14; Ga 3:12), „po įstatymu“, t. y. įstatymo valdžioje (Ro 3:19; Ro 6:14-15; I Kor 9:20-21; Ga 3:23; Ga 4:4-5,21; Ga 5:18), „po malone“, t. y. malonės valdžioje (Ro 6:14-15). † 7:2 „susaistyta“ – T. „surišta“. ‡ 7:2 „vyru tol, kol jis gyvena“ – T. „gyvuojančiu vyru“. § 7:2 „atleista nuo *savo* vyro įstatymo“ t. y. „nuo įstatymo, siejusio ją su vyru“; žodžių sandara ta pati 6-oje eilutėje: „atleisti nuo mirusiojo įstatymo“. * 7:3 „Išvada tokia:“ – Arba „Taigi – išvada:“.

tokia: jeigu ji †susituoktų su kitu vyru, kol dar gyvena *jos* vyras, ji bus vadinama svetimautoja; bet jeigu *jos* vyras mirtų, ji yra laisva nuo †to įstatymo taip, kad ji nėra svetimautoja, nors ji ir §susituokusi su kitu vyru. ⁴ Taigi, mano broliai, ir jūs buvote padaryti mirusiais įstatymui – per Kristaus kūną, – kad *susituoktumėte su kitu, *su tuo*, kuris buvo prikeltas iš numirusių, kad neštume vaisių Dievui. ⁵ Nes kol buvome †kūniškoje padėtyje, †nuodėmių potraukiai, kurie *pažadinti* per įstatymą, veikė mūsų nariuose, kad §neštų vaisių mirčiai. ⁶ Bet

---

† 7:3 „susituoktų su kitu vyru“ t. „pasidarytų kito vyro moterimi“. † 7:3 „to“ – Gr. žymimasis artikelis, kuris čia veikia kaip parodomasis įvardis. § 7:3 „susituokusi su kitu vyru“ – T. „pasidariusi žmona kitam vyrui“, „pasidariusi kito vyro moterimi“. * 7:4 „susituoktumėte su kitu“ t. „pasidarytumėte *sutuoktiniu* kitam“. † 7:5 „kūniškoje padėtyje“ – Arba „kūne“, jei turima omenyje ne kaulų, kraujo ir audinių, bet žmogų, prie kurio fiziniai reiškiniai turi priėjimo, bet Dievo Dvasia nuo to žmogaus yra atskirtas. Gr. „sarks“, ≈ „kūne“ (su prielinksniu, kuris rodo į aplinkybę, pvz., į vietą, sritį, veikimo erdvę), t. y. žmogaus esybės padėtis, kurioje žmogaus asmenybę valdo tai, kas pajuntama per fizinį kūną arba kas patrauklu žmogui, neturinčiam tiesioginio dvipusio ryšio su Dievo Dvasia; kontekstas įrodo, kad tai neatgimusio žmogaus padėtis; tai yra padėtis, ne būklė, statusas, ne būseną. † 7:5 „nuodėmių potraukiai“ – Arba „nuodėmingi potraukiai“, „nuodėmingos aistros“. § 7:5 „neštų vaisių mirčiai“ – t. y. sukeltų aplinkybę (nuteisimą dėl įstatymo nesilaikymo), kurios pasekmė – mirtis.

dabar esame *atleisti nuo †mirusiojo įstatymo, kuriame buvome †laikomi, kad mes tarnautume nauju – Dvasios – būdu, o ne senu – Šrašytinio teksto – būdu. ⁷ Taigi, ką sakysime? Ar įstatymas yra nuodėmė? Anaip tol! Ne! Priešingai, aš nebūčiau pažinęs nuodėmės, jei ne per įstatymą; nes ir pageidimo nebūčiau suvokęs, jei įstatymas nebūtų pasakęs: *„Negeisk!“ ⁸ Bet nuodėmė, pasinaudama proga per įsakymą, veikė manyje visokeriopą pageidimą, nes be įstatymo †nuodėmė buvo mirusi. ⁹ O aš kadaise †buvau gyvas be įstatymo, bet įsakymui atėjus, nuodėmė Šatgijo,

---

* **7:6** „atleisti“ – gr. žodis vartojamas šiose Romiečiams laiško eilutėse: 3:30, 31; 4:14; 6:6; 7:2, 6. † **7:6** „mirusiojo įstatymo“ – žr. Ro 7:2, kur gr. t. „vyro įstatymo“; turbūt turima omeny, kad mūsų senasis aš yra tas „mirusysis“, o jo įstatymas – tai dėsnis, kad kol jis gyvas buvome susieti su juo, kaip pavaizduota 2-oje eilutėje. † **7:6** „laikomi be laisvės“ – Arba „kalinami“, „varžomi“. § **7:6** „rašytinio teksto“ – Arba „raidės“. * **7:7** „Negeisk“ – Iš 20:17, Įst 5:21. † **7:8** „nuodėmė buvo mirusi“ – Paulius paaiškina savo istoriją 9-oje eilutėje. Buvo laikas, kai jis galvojo, kad jis gyvas ir kad jo atžvilgiu nuodėmė mirusi (kad jis visiškai teisus). Bet kai suvokė įstatymą, pasak jo: „nuodėmė atgijo, ir aš numiriau“. Paulius netvirtina, kad nuodėmė kažkada buvo faktiškai neveikli ir tada nesukėlė mirties (plg. Ro 5:14), bet kad jis nesuprato nuodėmės galios tol, kol Dievo įstatymas neapšvietė jo širdies ir sąžinės. † **7:9** „buvau gyvas“ – T. y. laikau save nenusipelnęs mirties bausmes, nes negalvoju, kad ką blogo buvau padaręs. § **7:9** „atgijo“ – T. y. pasidarė veikli, aktyvi.

ir aš *numiriau, ¹⁰ ir man †paaiškėjo, kad tas pats įsakymas, kuris buvo laikomas vedančiu į gyvenimą, veda į mirtį. ¹¹ Nes nuodėmė, pasinaudojusi proga per įsakymą, mane apgavo ir per jį †mane nužudė. ¹² Taigi įstatymas iš tiesų yra šventas, ir įsakymas – šventas ir teisingas ir geras. ¹³ Vadinasi, Šgeras dalykas pasidarė man mirtimi?! Anaip tol! Ne! Priešingai, nuodėmė, kad ji pasirodytų *esanti* nuodėmė, per *gerą dalyką sukėlė man mirtį, kad nuodėmė per įstatymą pasidarytų *matoma kaip* apščiai nuodėminga. ¹⁴ Nes žinome, kad įstatymas yra dvasiškas, bet aš esu kūniškas – †mane pardavė †nuodėmės valdžion. ¹⁵ Nes nesuprantu, ką darau, nes ko aš noriu, to nedarau, bet ko nekenčiu, tai darau. ¹⁶ Bet jei darau tai, ko nenoriu, aš pritariu Įstatymui, kad jis geras. ¹⁷ Taigi dabar jau nebe aš tai darau, bet manyje gyvenanti nuodėmė. ¹⁸ Nes žinau, kad manyje (tai yra mano kūniškajame aš) negyvena nieko

---

* **7:9** „numiriau“ – T. y. supratau, kad buvau užsitraukęs mirties bausmę už nuodėmes, kurias uždraudžia Įstatymas.

† **7:10** „paaiškėjo“ – Arba „pasirodė“; gr. „buvo rastas“. † **7:11** „mane nužudė“ – T. y. skatino mane daryti tai, kas užtraukė man mirties bausmę. § **7:13** „geras dalykas“ – T. „kas gera“.

* **7:13** „gerą dalyką“ – T. „kas gera“. † **7:14** „mane pardavė nuodėmės valdžion“ – Gr. sandara leidžia išversti ir „parduotas nuodėmės valdžion“. Žr. Ro 5:12. † **7:14** „nuodėmės valdžion“ – T. „po nuodėme“. Gr. žodis, kuris išverstas „nuodėmės“, yra sujungtas su artikeliu, todėl galima išversti „tos nuodėmės“ arba „to nuodėmingumo“.

gero; nes Šnorėti yra man po ranka, bet nerandu *kaip* gera daryti. ¹⁹ Nes nedarau gera, ko noriu, bet bloga, ko nenoriu, tą darau. ²⁰ Bet jei darau tai, ko nenoriu, tai nebe aš tai darau, bet manyje gyvenanti nuodėmė. ²¹ Taigi randu *tokį* įstatymą, kad, kai noriu daryti gera, bloga yra *man po ranka. ²² Juk pagal vidinį žmogų Dievo įstatymu gėriuosi, ²³ bet savo nariuose įžiūriu kitokį įstatymą, kariaujantį prieš mano proto įstatymą ir paimantį mane į nelaisvę nuodėmės įstatymui, kuris yra mano nariuose. ²⁴ Vargšas aš žmogus! Kas mane išvaduos iš šitos mirties kūno? ²⁵ (Dėkoju Dievui *už išgelbėjimą* per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį!) †Išvada tokia: aš pats protu tarnauju Dievo įstatymui, bet kūniškuoju aš – nuodėmės įstatymui.

8

¹ Todėl dabar nėra jokio nuteisimo tiems, kurie Kristuje Jėzuje, kurie vaikščioja ne pagal kūniškumą, bet pagal Dvasią. ² Nes *gyvybės Dvasios †įstatymas †Kristumi Jėzumi išlaisvino

---

§ 7:18 „norėti yra man po ranka“ – T. y. sugebu norėti daryti gera; plg. Ro 7:21, kurioje parašyta, kad bloga yra po ranka.

* 7:21 „man po ranka“ – Arba „šalia manęs“. † 7:25 „Išvada tokia:“ – Arba „Taigi – išvada:“. * 8:2 „gyvybės Dvasios“ – Arba „gyvenimo Dvasios“, „gyvybę teikiančios Dvasios“. † 8:2 „įstatymas“ – Čia „įstatymas“ greičiausiai = „įpareigojanti / viešpataujanti valdžia / viršenybė“ arba „galia“. † 8:2 „Kristumi Jėzumi“ – Arba „Kristuje Jėzuje“.

mane iš nuodėmės ir mirties Šįstatymo. ³ Nes įstatymui esant bejėgiui *tam*, kadangi buvo silpnas per kūną, Dievas, atsiuntęs savo Sūnų nuodėmingo kūno panašume ir už nuodėmę, *nuteisė nuodėmę kūne, ⁴ kad įstatymo teisumas būtų išsipildytų tikimybėje, kurie vaikščiojame ne pagal kūniškumą, bet pagal Dvasią. ⁵ Nes tie, kurie yra pagal kūniškumą, turi į kūno dalykus nukreiptą šnusistatymą, bet tie, kurie pagal Dvasią – į Dvasios dalykus. ⁶ Nes kūniškas *nusistatymas yra mirtis, bet dvasiškas nusistatymas yra tik gyvenimas ir ramybė, ⁷ kadangi kūniškas tik nusistatymas yra priešiškas Dievui; jis gi šnepasiduoda Dievo įstatymo valdomas, *nė nepajėgia *pasiduoti*. ⁸ O

---

§ 8:2 „įstatymo“ – Čia „įstatymas“ greičiausiai = „įpareigojanti viešpatavimas / valdžia / viršenybė“ arba „galia“ (plg. Ro 7:23, kur „nuodėmės įstatymas“ ≠ per Mozę duotas įstatymas), t. y. „nuodėmės viešpatavimas, kuris veda į mirtį“. * 8:3 „nuteisė nuodėmę“ – Gal „įvykdė teismą nuodėmei“. † 8:4 „išsipildytų“ – T. y. „būtų įgyvendintas“, „būtų įvykdytas“. † 8:4 „mumybėje“ – Arba „mūsų atveju“. § 8:5 „nusistatymą“ – Arba „mąstymo požiūrį“, „mąstyseną“. * 8:6 „nusistatymas“ (2 k.) – Arba „mąstymo požiūris“, „mąstysena“. † 8:6 „gyvenimas“ – Arba „gyvybė“. † 8:7 „nusistatymas“ – Arba „mąstymo požiūris“, „mąstysena“. § 8:7 „nepasiduoda Dievo įstatymo valdomas, net nei nepajėgia *pasiduoti*“ – Arba „nesielgia pavaldžiai Dievo įstatymui, net nei nepajėgia *elgtis pavaldžiai*“. * 8:7 „nė nepajėgia *pasiduoti*“ ir 8-toje eilutėje „nepajėgia patikti“ – Plg. Mk 4:33; Jn 6:60; 8:43; Jer 6:10, Apd 7:51.

tie, kurie yra †kūniškoje padėtyje, nepajėgia patikti Dievui. ⁹ Tačiau jūs esate †ne kūniškoje padėtyje, bet Dvasios padėtyje, jei iš tikrųjų Dievo Dvasia gyvena jūmyse; o jei kas neturi Kristaus Dvasios, tas nėra jo.

¹⁰ Ir jei Kristus yra jūmyse, Škūnas tikrai yra miręs dėl nuodėmės, bet *Dvasia yra jūsu gyvybė †dėl teismo. ¹¹ Bet jei Dvasia to, kuris prikėlė Jėzų iš numirusių, gyvena jūmyse, tai tas, kuris prikėlė Kristų iš numirusių, padarys gyvus ir jūsu mirtingus kūnus savo Dvasia, gyvenančia jūmyse. ¹² Išvada, broliai, tokia: esame †įpareigoti ne kūniškumui, kad gyvenatume pagal kūniškumą – ¹³ nes jeigu gyvenate

---

† **8:8** „kūniškoje padėtyje“ – Arba „kūne“, jei turima omenyje ne kaulų, kraujo ir audinių, bet žmogų, prie kurio fiziniai reiškiniai turi priėjimo, bet Dievo Dvasia nuo to žmogaus yra atskirtas. Gr. „sarks“, ≈ „kūne“ (su prielinksniu, kuris rodo į aplinkybę, pvz., į vietą, sritį, veikimo erdvę), t. y. žmogaus esybės padėtis, kurioje žmogaus asmenybę gali valdyti vien tai, kas pajuntama per fizinį kūną arba kas patrauklu žmogui, neturinčiam tiesioginio dvipusio ryšio su Dievo Dvasia; kontekstas įrodo, kad tai neatgimusio žmogaus padėtis; tai yra padėtis, ne būklė, tai yra statusas, ne būseną. † **8:9** „ne kūniškoje padėtyje, bet Dvasios padėtyje“ – žr. Rom 8:8 išnašą. Jei suprantama pagal kontekstą, galima išversti „ne kūne, bet Dvasioje“. § **8:10** „kūnas“ – Arba „kūniška padėtis“; gr. žodis gali rodyti į fizinį kūną, kuris turės mirti arba į padėtį, kurioje žmogus, dėl atsiskyrimo nuo Dievo, neturi dvipusio ryšio tarp savo dvasios ir Dievo Dvasios. * **8:10** „Dvasia yra jūsu gyvybė“ – T. y. Dvasia jums teikią gyvybę / gyvenimą. † **8:10** „dėl teismo“ – T. y. dėl Dievo teismo, kuris buvo jums įskaitytas, kai pasitikėjote Jėzumi Kristumi. † **8:12** „įpareigoti“ – T. „skolininkai“.

pagal kūniškumą, Šturėsite mirti, bet jeigu jūs Dvasia marinate kūniškumo darbus, gyvenkite. 14 Nes kurie tik yra Dievo Dvasios vedami, šitie yra Dievo sūnūs. 15 Nes jūs negavote *vergystės dvasios, kad vėl bijotumėte, bet gavote įsūnijimo Dvasią, kuria šaukiame: „Aba, Tėve! 16 †Pati Dvasia liudija mūsų dvasiai, kad esame Dievo vaikai. 17 O jei esame vaikai, tai ir paveldėtojai, – Dievo paveldėtojai ir Kristaus bendrapaveldėtojai – jei iš tikrųjų kenčiame su juo, kad su juo būtume ir pašlovinti.

18 Nes aš padarau išvadą, kad dabartinio laiko kentėjimai ne verti *palyginimo* su šlove, kuri †bus apreikšta mumyse. 19 Nes Škūrinija su ilgesingu lūkesčiu laukia Dievo sūnų apreikšimo. 20 Nes kūrinija buvo padaryta pavaldi *tuštybei – ne savo valia, bet †*valia* to, kuris ją padarė pavaldžią – su viltimi 21 kad ir pati kūrinija bus išlaisvinta iš gedimo †vergystės į šlovingą Dievo vaikų laisvę. 22 Nes žinome, kad visa kūrinija kartu dejuoja ir kartu kenčia gimdymo

---

§ 8:13 „turėsite mirti“ – Arba „einate myriop“; gr. sandara ≈ esate prie paskesnio savo įvykio – savo mirimo. * 8:15 „vergystės“ – Arba „nelaisvės“. † 8:16 „Pati Dvasia liudija mūsų dvasiai“ – Gr. gramatika leidžia išversti ir šitaip: „Pati Dvasia kartu su mūsų dvasia liudija“. † 8:18 „bus apreikšta mumyse“ – Arba „bus apreikšta mums“, „bus apreikšta mūsų labui“; gr. reikšmė ryškina neabejotinumą, todėl galimos ir frazė „be abejo bus [...]“ arba „turės būti [...]“. § 8:19 „kūrinija su ilgesiu laukia“ – T. „ilgesingas kūrinijos lūkestis laukia“. * 8:20 „tuštybei“ – T. y. „beprasmei būčiai“; plg. Ekleziasto (Mokytojo) knygą. † 8:20 „*valia* to“ – T. „per tą“. † 8:21 „vergystės“ – Arba „nelaisvės“.

skausmus iki šiol. ²³ Ir ne vien *tai*, bet ir mes, turintys *ŠDvasią* kaip pirmavaisį, – ir mes patys dejuojame savyje, laukdami *išsūnijimo, *būtent* mūsų kūno išpirkimo. ²⁴ Nes esame išgelbėti *†*užtikrinta viltimi; tačiau, regima viltis nėra viltis, nes kas viliasi to, ką jis regi? ²⁵ Bet jei viliamės to, ko neregime, *tai* ištvermingai laukiame. ²⁶ O tokiu pat būdu ir *Dvasia* ateina pagalbon mūsų silpnumams, nes nežinome, ko melsti, kaip reikėtų, bet pati *Dvasia* užtaria mus neišsakomais atodūšiais. ²⁷ Širdžių *Tyrėjas* žino *Dvasios †*sumąstyta tikslą, nes ji užtaria šventuosius sutinkamai su Dievu. ²⁸ Be to, mes žinome, kad mylintiems Dievą visi dalykai bendrai veikia į gera – tiems, kurie yra pašaukti pagal *jo* tikslą, ²⁹ nes kuriuos jis iš anksto pažino,

---

Š 8:23 „Dvasią kaip pirmavaisį“ – Arba „Dvasios pirmavaisį“; gr. sandara gali būti suprantama abejaip. * **8:23** „išsūnijimo“ – Arba „paskyrimo sūnumis“. Laukiame to laiko, kai galėsime gerėtis visomis privilegijomis, į kurias turime teisę. Viena iš jų yra išlaisvinimas iš nuodėmės paveikto kūno ir tolesnis gyvenimas be nuodėmės ir jos įtakos. † **8:24** „užtikrinta viltimi“ – Gr. daiktavardžio ἐλπίς (elpis) forma gali būti naudininkas, įnagininkas, arba vietininkas; jis rodo į aplinkybę; gali būti įvairiai suprantamas: patys vylėmės (vietininko reikšmė, t. y. buvome viltyje), viltis lydėjo išgelbėjimą arba buvo išgelbėjimo priemonė (įnagininko reikšmė), arba buvome išgelbėti tam, kad viltumės (naudininko reikšmė). Šis vertimas laiko žodį ἐλπίς (elpis) žodžio „tikėjimo“ sinonimu: išgelbėjimo priemonė yra užtikrinta viltis, kitaip tariant, tikėjimas. † **8:27** „sumąstyta tikslą“ – Arba „samprotautą siekį“, „proto ketinimą“, „nustatymą (apimant tikslus / norus)“, „galvoseną“ (apimant tikslus / norus), „mąstyseną“ (apimant tikslus / norus).

tuos iš anksto ir paskyrė *būti* atitinkančiais jo Sūnaus atvaizdą, kad šis būtų Špirmagimis tarp daugelio brolių. ³⁰ O kuriuos jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė; ir kuriuos pašaukė, tuos ir *išteisino; ir kuriuos išteisino, tuos ir pašlovino.

³¹ Tai ką pasakysime apie šiuos dalykus? Jei Dievas už mus, *tai* kas *gi* prieš mus?! ³² †Jis net nepagailėjo savo Sūnaus, bet atidavė jį už mus visus – kaipgi jis mums maloningai nedovanotų ir visko kartu su juo?! ³³ Kas apkaltins Dievo išrinktuosius? Dievas *yra* tas, kuris †išteisina. ³⁴ Kas *yra* tas, kuris nuteisia?! Kristus *yra* tas, kuris mirė, – dar daugiau, yra ir prikeltas, – kuris yra ir Dievo dešinėje, kuris ir užtaria mus. ³⁵ Kas mus atskirs nuo Kristaus meilės? *Ar* prispaudimas, ar sielvartas, ar persekiojimas, ar bėdas, ar nuogumas, ar pavojus, ar kalavijas? ³⁶ Kaip yra parašyta: *ŠDėl tavęs esame žudomi visą dieną – *laikė mus avimis skerdimui.* ³⁷ Vis dėlto visuose šiuose dalykuose visiškai nugalime per tą, kuris mus mylėjo. ³⁸ Nes esu įsitikinęs, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei †galybės, nei dabartiniai dalykai, nei būsimieji dalykai, ³⁹ nei aukštybė, nei gilybė, nei kuris nors kitas kūrinys nepajėgs

---

§ 8:29 „pirmagimis“ – T. y. pirmą vietą užimantis, viršiausias, „viršugimis“. * 8:30 „išteisino“ – Arba „pripažino teisingą juridinę padėtį užimančiais“. † 8:32 „Jis“ – T. „Kuris“. † 8:33 „išteisina“ – Arba „pripažįsta teisingą juridinę padėtį užimančiais“. § 8:36 „Dėl tavęs ...“ – Ps 44:22. * 8:36 „laikė mus“ – Arba „buvome laikomi“. † 8:38 „galybės“ – Arba „pajėgos“.

mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra Kristuje Jėzuje, mūsų Viešpatyje.

9

¹ Kalbu tiesą Kristuje, nemeluoju, *mano sąžinė kartu su manimi liudydama Šventąja Dvasia, ² kad †mano širdis labai liūdi ir nuolat širdį man skauda. ³ Nes galėčiau linkėti sau būti prakeiktam, atskirtam nuo Kristaus dėl savo brolių, savo †bendrataučių Škūno atžvilgiu, ⁴ kurie yra izraelitai, kuriems *priklauso* įsūnystė, ir šlovė, ir sandoros, ir įstatymo suteikimas, ir tarnavimas *Dievui*, ir pažadai; ⁵ *kuriems *priklauso* †tėvai, ir iš kurių kūno atžvilgiu *yra kilęs* Kristus, kuris yra †aukščiau visų, palaimintasis Dievas per amžius. Amen. ⁶ Bet, nėra taip, tarsi Dievo žodis būtų niekais nuėjęs. Nes ne visi, kurie *yra kilę* iš Izraelio, *yra Štikras Izraelis*. ⁷ Ir jie ne visi *yra* vaikai vien dėl to, kad jie Abraomo *palikuonys. Priešingai, TAVO †PALIKUONYS

---

* **9:1** „mano sąžinė kartu su manimi liudydama“ – Arba „mano sąžinė teikdama man patvirtinantį liudijimą“. † **9:2** „mano širdis labai liūdi ir nuolat širdį man skauda“ t. „turiu didelį liūdesį ir nuolatinį skausmą savo širdyje“. † **9:3** „bendrataučių“ – Arba „giminaičių“. § **9:3** „kūno atžvilgiu“ – Arba „pagal kūną“. * **9:5** „kuriems *priklauso*“ t. „kurių *yra*“. † **9:5** „tėvai“ – Arba „protėviai“. † **9:5** „aukščiau visų, palaimintasis Dievas per amžius“ – Arba „Dievas aukščiau visų, palaimintas per amžius“. § **9:6** „tikras Izraelis“ t. „tie Izraelis“ (dgs. + vns.). * **9:7** „palikuonys“ t. „sėkla“. † **9:7** „palikuonys“ t. „sėkla“.

BUS †PAVADINTI IZAOKE. ⁸ Tai yra, kūno vaikai – ne šitie yra Dievo vaikai; priešingai, pažado vaikai Šlaikomi *palikuonimis. ⁹ Nes šis yra pažado žodis: †ŠITUO LAIKU AŠ ATEISIU, IR SARA TURĖS SŪNŪ. ¹⁰ Ir ne tik *tai*, bet ir kai Rebeka tapo nėščia per vieną, *per* mūsų tėvą Izaoką, ¹¹ (*vaikams* gi dar negimus, nė ką nors gera ar bloga padarius), kad išsilaikytų išrinkimą atitinkantis Dievo tikslas, kuris remiasi ne darbais, bet tuo, kuris pašaukia, ¹² jai buvo †pasakyta: „VYRESNYSIS TARNAUS JAUNESNIJAM, ¹³ kaip yra parašyta: JOKŪBĄ MYLĖJAU, BET EZAVO NEKENČIAU. ¹⁴ Tai ką gi pasakysime? ŠNejaugi Dievas yra neteisingas?! Anaip tol! Ne! ¹⁵ Nes jis sako Mozei: AŠ PASIGAILĖSIU TO, KO TIK *NORĖSIU PASIGAILĖTI, IR BŪSIU GAILESTINGAS TAM, KURIAM TIK †NORĖSIU BŪTI GAILESTINGAS. ¹⁶ Išvada tokia: *lemia* nei *žmogus*, kuris trokšta, nei *žmogus*, kuris †deda visas jėgas, bet Dievas, kuris pasigaili. ¹⁷ Nes šventraštis sako faraonui: KAIP TIK ŠIAM PAČIAM TIKSLUI AŠ IŠKĖLIAU TAVE, KAD

---

† 9:7 „pavadinti“ – ypač gerai tinka žodis „pavadinti“, nes gali reikšti „duoti vardą“ arba „pašaukti, pakviesti“; gr. žodis κἀλέω turi panašias reikšmes. § 9:8 „laikomi palikuonimis“ – gal „įskaityta / įskaičiuoti į palikuonis / sėklą“. * 9:8 „palikuonimis“ t. „sėkla“. † 9:9 „Šituo laiku“ – Arba „pagal šį laiką“. † 9:12 „pasakyta“ – Arba „pasakyta autoritetingai“. § 9:14 „Nejaugi Dievas yra neteisingas?!“ t. „Nejaugi yra neteisingumas pas Dievą?“ * 9:15 „norėsiu pasigailėti“ – Arba „pasigailiu“. † 9:15 „norėsiu būti gailestingas“ – Arba „esu gailestingas“. † 9:16 „deda visas jėgas“ t. „bėga“.

TAVYJE PARODYČIAU SAVO JĖGĄ IR KAD MANO VARDAS BŪTŲ SKELBIAMAS PO VISĄ ŽEMĘ. ¹⁸ Išvada tokia: jis pasigaili to, kurio nori, ir užkietina tą, kurį nori. ¹⁹ Tad man pasakysi: „Kodėl jis dar Šprikaištauja? Nes kas gi yra atsilaukęs prieš jo valią? ²⁰ Taigi, tikrai, o žmogau, kas gi tu esi, kad *atsakai priešingai Dievui? Argi lipdinys pasakys tam, kuris jį sulipdė: „Kodėl mane tokį padarei? ²¹ Arba ar puodžius neturi valdymo galios moliui, kad iš to paties minkalo padarytų vieną indą †garbingam *naudojimui*, o kitą ‡nagarbingam?! ²² O *kas* jeigu Dievas, norėdamas parodyti rūstybę ir padaryti žinomą savo galią, didžia kantrybe pakentė pražūčiai Špriruoštus rūstybės indus, ²³ ir kad padarytų žinomus savo šlovės turtus gailėstingumo indams, kuriuos jis iš anksto paruošė šlovei, – ²⁴ kuriuos jis ir pašaukė – mus, ne tik iš žydų, bet ir iš kitataučių? ²⁵ Kaip jis sako ir Ozėjuje: „NE SAVO TAUTĄ PAVADINSIŲ SAVAJA TAUTA IR NEMYLIMĄ – MYLIMA. ²⁶ IR BUS TAIP, KAD TOJE VIETOJE, KUR BUVO JIEMS *PASAKYTA: „JŪS NE MANO TAUTA“, TEN JIE BUS VADINAMI GYVOJO DIEVO VAIKAIS. ²⁷ Ir † Izaijas šaukia apie Izraelį: „NORS IZRAELIO VAIKŲ SKAIČIUS BŪTŲ KAIP JŪROS SMĖLIO, TIK LIKUTIS BUS IŠGELBĖTAS,

---

§ 9:19 „priekaištauja“ – Arba „bara“, „prikiša“. * 9:20 „atsakai priešingai“ – Arba „atkirsti“. † 9:21 „garbingam *naudojimui*“ t. „garbei“. ‡ 9:21 „nagarbingam“ t. „nagarbei“; žr. II Tim 2:21. § 9:22 „priruoštus“ – Arba „nužiestus“. * 9:26 „pasakya“ – Arba „pasakya autoritetingai“. † 9:27 „Izaijas“ – Arba „Ezaijas“.

28 NES JIS †TEISINGAI SUŽBAIGIA BEI PAGREITINA REIKALĄ, KADANGI *PAGREITINTĄ REIKALĄ VIEŠPATS ĮVYKDYS ŽEMĖJE. 29 Ir kaip iš anksto sakė Ezaijas: „JEI KAREIVIJŲ VIEŠPATS NEBŪTŲ MUMS PALIKĘS †palikuonių, MES BŪTUME TAPEŲ KAIP SODOMA IR BŪTUME PRILYGĘ GOMORAI. 30 Tai ką pasakysime? †Štai ką: kitataučiai, kurie nesivijo teismo, įgijo teisumą – būtent šteisumą, *įgyjamą* tikėjimu. 31 Bet Izraelis, kuris vijosi *įstatymo dėl teismo, nepasiekė įstatymo dėl teismo. 32 Kodėl? Todėl, kad *vijosi* ne tikėjimu, bet tarytum įstatymo darbais. Nes jie užkliuvo už to suklupimo akmens, 33 kaip yra parašyta: „ŠTAI AŠ DEDU SIONE SUKLUPIMO AKMENĮ IR PARPUOLIMO UOLĄ, BET KAS TIK JUO PASITIKI, NEBUS SUGĖDINTAS.

---

† 9:28 „teisingai“ t. „teisme“. § 9:28 „užbaigia bei pagreitina reikalą“ – ARBA „suveda sąskaitą netrukus“, „iš karto nutartį vykdo iki galo“. * 9:28 „pagreitintą reikalą Viešpats įvykdys“ – Arba „Viešpats nedelsiant užtikrins suvestą sąskaitą“. † 9:29 „palikuonių“ – Arba „sėklos“, „ainijos“, nes gr. žodis yra vns. † 9:30 „Štai ką“ – Arba „Kad“. § 9:30 „teisumą, *įgyjamą* tikėjimu“ – Arba „teisumą dėl tikėjimo“; gr. ἐκ πίστεως; t. „iš tikėjimo“; aišku ir čia ir Rom 9:32 eilutėje, kurioje matosi ta pati frazė, kad trūkstamas teisumas skirtas žmogui dėl pasiklovimo Mesiju, ne dėl atliekamų ar atliktų veikslių. * 9:31 „įstatymo dėl teismo“ (2 k.) – Arba „teismo įstatymo“; Izraelio tautos žmonės uoliai stengėsi vykdyti įstatymą, kad būtų išteisinti; tačiau tokių aukštų įstatymo reikalavimų jie nesugebėjo vykdyti.

10

¹ Broliai, mano širdies *troškimas ir malda Dievui †už Izraelį yra *tai*, kad jie būtų išgelbėti. ² Nes aš jų labai liudiju, kad jie turi uolumą Dievui, bet †ne pagal Štikrą pažinimą. ³ Nes jie, *ignoruodami Dievo teisumą ir dėdami pastangas įtvirtinti savąjį teisumą, †nepasidavė Dievo teisumui. ⁴ Nes †teisumo atžvilgiu Kristus yra įstatymo Šgalas kiekvienam, kuris tiki. ⁵ Nes Mozė aprašo teisumą, kuris *siekiamas įstatymu šitaip: JAIS BUS GYVAS ŽMOGUS, KURIS TUOS REIKALAVIMUS VYKDO. ⁶ Bet teisumas, †*įgyjamas* tikėjimu, kalba šitaip: „*Nesakyk savo*

* **10:1** „troškimas“ – Arba „gera valia“, „mielas noras“. Gr. žodis εὐδοκία (eudokía) vartojamas 9 k. NT. Lk 2:14 vartoseną panaši į šios eilutės. † **10:1** „už Izraelį yra *tai*, kad jie būtų išgelbėti“ – Arba „Izraelio labai yra už išgelbėjimą“. † **10:2** „ne pagal tikrą pažinimą“ t. y. be asmeninės patirties pagrįstos pažinimo; tokie žydai turėjo daug teorinių žinių, bet nepasikliovė Mesiju, verčiau stengėsi patikti Dievui savo būdu, ne Dievo nustatytu būdu. § **10:2** „tikrą“ – Arba „išsamų“, „tikslų“, „precizišką“.

* **10:3** „ignoruodami“ – Arba „nesuprasdami“, „nenutuokdami“. † **10:3** „nepasidavė Dievo teisumui“ – Arba „nesielgė pavaldžiai Dievo teismui“, „nepasidarė pavaldūs Dievo teisumui“. † **10:4** „teisumo atžvilgiu“ – Arba „dėl teisumo“; t. „teisumui“ / „į teisumą“. § **10:4** „galas“ – Arba „užbaigimas“; t. y. Kristus yra jau parūpinęs teisumą kiekvienam, kuris Juo pasikliauna; įstatymo prakeikimas yra pašalintas / pabaigtas ir tobulas teisumas suteiktas. * **10:5** „*siekiamas*“ – žr. Rom 9:31, kurioje yra žodis „nepasiekė“. † **10:6** „*įgyjamas*“ – žr. Rom 9:30, kurioje yra žodis „įgijo“.

širdyje: †*Kas pakils į dangų?* – tai yra Kristaus nuvesti žemyn; ⁷ Arba: §*„kas nusileis į *gilybę?“* (tai yra Kristaus atvesti aukštyrą iš numirusių). ⁸ Bet ką †jis sako? †*„Žodis yra arti tavęs, tavo burnoje ir tavo širdyje;* tai yra Špranešimas apie tikėjimą, kurį *pranešimą* skelbiame kaip šaukliai, ⁹ kad jeigu savo burna išpažinsi *Jėzų *esant* Viešpatį ir savo širdimi tikėsi, kad Dievas jį prikėlė iš numirusių, būsi išgelbėtas, ¹⁰ nes širdimi *žmogus* tiki ir dėl to *turi* teisumą, ir burna *žmogus* išpažįsta ir dėl to *turi* išgelbėjimą. ¹¹ Nes šventraštis †byloja: †*Kas tik pasitiki juo, nebus sugėdintas.* ¹² Nes nėra skirtumo tarp žydo ir graiko, nes tas pats yra visų Viešpats, pertekęs Šgėrybių visiems, kurie jo

---

† **10:6** „Kas pakils į dangų“ – Citata iš Įst 30:12 pabrėžia tai, kad kaip Izraelio tautai įstatymas nebuvo tolimas reiškinys, kurį reikėtų ypatingomis žmonių pastangomis įgyti iš tolimos vietos, taip Kristus nėra toli, bet pats nusileido į žemę, kad išgelbėtų nusidėjėlius, kurie pasitikės Juo. § **10:7** „kas nusileis į gilybę – Tai yra užuomina į Įst 30:13, bet ne tiesioginė citata. Kaip įstatymas buvo izraelitų prieinamas (ne už jūros), taip Išgelbėtojas – Mesijas Jėzus – yra prieinamas visiems, kurie tik pasitikės Juo. * **10:7** „gilybę“ – Arba „bedugnę“. † **10:8** „jis“ – T. y. teisumas *pagaunamas* tikėjimu; žr. Rom 9:30, 10:6. † **10:8** „žodis [...]“ – Žr. Įst 30:14. § **10:8** „pranešimas apie tikėjimą, kurį *pranešimą*“ – Arba „tikėjimo žodį / pranešimą, kurį“. * **10:9** „Jėzų *esant* Viešpatį“ – Gr. gramatinė sandara yra „Viešpatį Jėzų“, bet kontekstas rodo (Rom 10:13; plg. JI 2:32), kad kalbama apie patį Jehovą. † **10:11** „byloja“ – Arba „sako“. † **10:11** „Kas ...“ – Žr. Iz 28:16, Rom 9:33, I Pt 2:6. § **10:12** „gėrybių“ – Arba „turtų“ (metaforine prasme).

šaukiasi. ¹³ Nes *KIEKVIENAS, KURIS ŠAUKSIS VIEŠPATIES VARDO, BUS IŠGELBĖTAS. ¹⁴ Kaip tad jie šauksis to, kuriuo netikėjo?! Ir kaip jie tikės tuo, apie kurį negirdėjo?! Ir kaip jie išgirs be tokio, kuris skelbia kaip šaukllys?! ¹⁵ Ir kaip jie skelbs, jei nebus pasiūsti?! Kaip yra parašyta: KOKIOS †GRAŽIOS KOJOS TŲ, KURIE SKELBIA ‡GERĄ TAIKOS ŽINIĄ, KURIE SKELBIA ŠGERŪJŲ DALYKŲ EVANGELIJĄ! ¹⁶ Tačiau ne visi pakluso Evangelijai. Nes Izaijas sako: * „VIEŠPATIE, kas patikėjo †girdima mūsų žinia? ¹⁷ Taigi, tikėjimas *ateina* iš †girdimos žinios, o girdima žinia – per Dievo žodį. ¹⁸ Bet aš sakau: ar jie negirdėjo? Škaipgi ne! Dar daugiau: JŲ garsas PASKLIDO PO VISĄ ŽEMĘ IR JŲ ŽODŽIAI – IKI PASAULIO PAKRAŠČIŲ. ¹⁹ Bet aš sakau: argi Izraelis nežinojo? Mozė pirmas sako: „*AŠ KURSTYSIU, KAD jus PAIMTŲ PAVYDĄ PER NETAUTĄ,

* **10:13** „Kiekvienas, kuris“ – Arba „Kas tik“, „Jeigu kas“. Žr. Jl 2:32. † **10:15** „gražios“ – gal „savalaikės“, t. y. malonu, kad kaip tik laiku ateina; žr. Iz 52:7, Na 1:15. ‡ **10:15** „gerą taikos žinią“ – Arba „evangeliją – taiką“; plg. Apd 10:36, Ef 2:17. § **10:15** „gerųjų dalykų evangeliją“ – Arba „gerą gerųjų dalykų žinią“.

* **10:16** „Viešpatie ...“ – Iz 53:1, Jn 12:38. † **10:16** „girdima mūsų žinia“ – Arba „klausytinu mūsų pranešimu“, „tai, kas iš mūsų klausoma“, „klausytina mūsų *perduota* žinia“. ‡ **10:17** „girdimos žinios“ (2 k.) – Arba „klausytino pranešimo“, „to, kas klausoma“, „klausytinos *perduotos* žinios“. § **10:18** „Kaipgi ne! Dar daugiau“ – gr. μενοῦνγε (vartojamas ir Lk 11:28; Ro 9:20; Flp 3:8). Izraelitai tikrai girdėjo, nes žinia pasiekė ne vien Izraelį, bet ir žemės pakraščius. * **10:19** „Aš [...]“ – žr. Įst 32:21.

PER NEIŠMANANČIĄ TAUTĄ AŠ jus PYKDYSIU.
 20 Bet Izaijas yra labai drąsus ir sako: „†AŠ BU-
 VAU ATRASTAS TŲ, KURIE MANĖS NEIEŠKOJO,
 PASIDARIAU AIŠKIAI MATOMAS TIEMS, KURIE
 APIE MANE NEKLAUSINĖJO. 21 Bet Izraeliui
 jis sako: „IŠTISĄ DIENĄ LAIKIAU IŠTIESEŠ
 SAVO RANKAS Į †ATSISAKIUSIĄ TIKĖTI IR AT-
 SIKALBINĖJANČIĄ LIAUDĮ.

11

1 Tad sakau: Ar Dievas atmetė savo tautą?
 Anaipol! Ne! Nes ir aš esu izraelitas, iš Abraomo
 sėklos, Benjamins genties. 2 Dievas neat-
 metė savo tautos, kurią jis iš anksto pažinojo.
 Ką? Ar nežinote, ką sako šventraštis *apie
 Eliją? Kaip jis maldaudamas kreipiasi į Dievą
 prieš Izraelį, sakydamas: 3 „Viešpatie, TAVO
 PRANAŠUS JIE NUŽUDĖ IR TAVO AUKURUS
 NUGRIOVĖ; O AŠ ESU IŠLIKĘS VIENAS, IR JIE
 TYKOJA MANO GYVYBĖS. 4 Bet ką byloja Dievo
 atsakymas jam? „AŠ PALIKAU sau SEPTYNIS
 TŪKSTANČIUS VYRŲ, KURIE NESULENKĖ KE-
 LIŲ BAALIUI. 5 Taigi, tuo pat būdu ir dabar-
 tiniu metu likutis yra sudarytas pagal malonės
 išrinkimą. 6 Bet jei malone, tai nebe †darbais;
 kitaip malonė nebebūtų malonė. Bet jei darbais,
 tai nebėra malonė; kitaip darbas nebėra darbas.

---

† 10:20 „Aš [...]“ – žr. Iz 65:1-2. † 10:21 „atsisakiusią tikėti“
 – Arba „neklusnią“, „nesileidžiančią įtikinama“. * 11:2 „apie
 Eliją“ – gr. „Elijuje“, t. y. dalyje apie Eliją. † 11:6 „darbais“ (2
 k.) – Arba „iš darbų“, kaip Ef 2:9; gr. ἐξ ἔργων.

⁷ Tai ką? Ko Izraelis stengiasi pasiekti, to neįgavo jis, bet įgavo †išrinktieji. O likusieji buvo apakinti ⁸ pagal tai, kaip yra parašyta: DIEVAS JIEMS DAVĖ SNAUDULIO DVASIAŲ, – AKIS, KAD JIE NEMATYTŲ, IR AUSIS, KAD JIE NEGIRDĖTŲ, IKI PAT ŠIOS DIENOS. ⁹ Ir Dovydas sako: „JŲ ŠSTALAS TEPAVIRSTA ŽABANGAIS IR PINKLĖMIS IR SUKLUPIMO KLIŪTIMI IR ATPILDU JIEMS; ¹⁰ JŲ AKYS TEBŪNA APTEMUSIOS, KAD JIE NEREGĖTŲ IR LAIKYK JŲ NUGARĄ NUOLAT SULENKTA. ¹¹ Tad aš sakau: ar jie suklupo, kad *galutinai* nupultų? Anaiptol! Ne! Priešingai, per jų *nupuolimą išgelbėjimas *atėjo* †kitataučiams, kad juos paimtų pavydas. ¹² Bet jeigu jų nupuolimas yra †turtas pasaulio naudai ir jų mažėjimas – Šturtas *kitataučių naudai, tai kaip dar daugiau jų †pilnatvė?! ¹³ Nes kalbu jums, †kitataučiams; kadangi aš esu Šapaštalas kitataučiams, skiriu šlovės savo tarnybai, ¹⁴ kad kaip nors kurstyčiau,

---

† **11:7** „išrinktieji“ t. „išrinkimas“. § **11:9** „stalas“ – greičiausia kalbama apie materialines gėrybes. * **11:11** „nupuolimą“ (ir „nupuolimas“ 12 eil.) – Arba „nusižengimą“, „nusikaltimą“; šiame kontekste jis išverstas „nupulti“ dėl panašumo į gr. žodį, kuris išverstas „nupulti“. † **11:11** „kitataučiams“ – Arba „nežydams“. † **11:12** „turtas pasaulio naudai“ – Arba „pasaulio turtas“, „turtas pasauliui“. § **11:12** „turtas kitataučių naudai“ – Arba „kitataučių turtas“, „turtas kitataučiams“. * **11:12** „kitataučių“ – Arba „nežydų“. † **11:12** „pilnatvė“ – Arba „pilnatviška *baigtis*“. † **11:13** „kitataučiams“ – Arba „nežydams“. § **11:13** „apaštalas kitataučiams“ – Arba „kitataučių naudai skirtas apaštalas“.

kad *mano tautiečius paimtų pavydas, ir kai kuriuos jų išgelbėčiau. ¹⁵ Nes jei jų atmetimas yra †sutaikinimas pasaulio naudai, *tai* kas *bus jų priėmimas*, jei ne gyvenimas *prisikėlus* iš numirusių? ¹⁶ Nes jei †pirminė dalis šventa, *tai* ir visa tešla *šventa*; ir jei šaknis šventa, *tai* ir šakos. ¹⁷ Bet jei kai kurios šakos buvo išlaužtos, o tu, būdamas laukinis alyvmedis, buvai Štarp jų įskiepytas ir pasidarei alyvmedžio šaknies bei sultingumo bendru dalininku, ¹⁸ *tai* nesididžiuok prieš šakas! Bet jei didžiuojiesi, – ne tu išlaikai šaknį, bet šaknis tave! ¹⁹ Taigi pasakysi: „Šakos buvo išlaužtos, kad įskiepytas būčiau aš. ²⁰ *Gerai! Jos buvo išlaužtos dėl netikėjimo, bet tu stovi dėl tikėjimo. Negalvok išdidžiai, verčiau bijok! ²¹ Nes jei Dievas nepagailėjo prigimtinių šakų, – gal kartais ir tavęs nepagailės. ²² Taigi pamatyk Dievo †gerumą ir griežtumą: †tiems, kurie nupuolė – griežtumas; bet Štau – gerumas, jei pasiliksi *jo* gerume; kitaip ir tu būsi iškirstas! ²³ Bet ir anie, jei nepasiliks netikėjime, bus įskiepyti, nes Dievas

---

* **11:14** „mano tautiečius“ – T. „mano kūną“, t. y. tuos, kurie kilę iš tos pačios fizinės kilmės, kaip ir aš. † **11:15** „sutaikinimas pasaulio naudai“ – Arba „pasaulio sutaikinimas“, „pasauliui sutaikinimas“. † **11:16** „pirminė dalis“ t. y. pirma tešlos dalis, kurią kepdavo aukojimui; žr. Sk 15:9; gali būti išversta „pirmavaisis“ (I Kor 15:20, 23). § **11:17** „tarp jų“ – gal „į jų tarpą“. * **11:20** „Gerai!“ – Arba „Teisingai!“, t. y. „Gerai sakai!“ arba „Sutinku!“ † **11:22** „gerumą“ – Arba „maloningumą“. † **11:22** „tiems, kurie nupuolė“ – T. „ant tų, kurie nupuolė“. § **11:22** „tau“ – T. „ant tavęs“.

yra pajėgus juos vėl įskiepyti. ²⁴ Nes jei tu buvai iškiristas iš alyvmedžio, kuris pagal prigimtį yra laukinis, ir buvai įskiepytas prieš prigimtį į gerą alyvmedį, tai kaip dar labiau šitie, kurie yra šakos pagal prigimtį, bus įskiepyti į savo pačių alyvmedį? ²⁵ Nes nenoriu, broliai, kad jūs nežinotumėte šio slėpinio, – kad nebūtumėte išmintingi *savo akyse, – kad Izraelį yra dalinai ištikęs †užkietėjimas, kol įeis ‡kitataučių pilnatvė, ²⁶ ir taip visas Izraelis bus išgelbėtas, kaip yra parašyta: IŠ SIONO ATEIS IŠVADUOTOJAS IR JIS NUKREIPS BEDIEVYSTĘ NUO JOKŪBO. ²⁷ NES ŠI YRA SANDORA NUO MANĖS JIEMS, KAI ŠPAŠALINSIU JŲ NUODĖMES. ²⁸ Evangelijos atžvilgiu jie yra priešai jūsų dėlei, bet išrinkimo atžvilgiu jie yra mylimieji savo *tėvų dėlei, ²⁹ nes †Dievas dėl dovanų ir pašaukimo neatgailaus. ³⁰ Nes kaip jūs kadaise buvote atsisakę tikėti Dievu, tačiau dabar susilaukėte pasigailėjimo per jų atsisakymą tikėti, ³¹ taip ir šitie dabar atsisakė tikėti, kad per jūsų patirtą pasigailėjimą ir jie susilauktų pasigailėjimo. ³² Nes Dievas

* **11:25** „savo akyse“ t. „šalia savęs“, t. y. savo vertinimu.

† **11:25** „užkietėjimas“ t. y. užkietėję žmonės nemato (nesuvokia), t. y. jie yra akli. ‡ **11:25** „kitataučių pilnatvė“ –

Arba „pilnas kitataučių skaičius“. § **11:27** „pašalinsiu“ – Arba

„nuimsiu“. * **11:28** „tėvų“ – Arba „protėvių“. † **11:29** „Dievas

dėl dovanų ir pašaukimo neatgailaus“ – gr. maždaug šitaip skamba: „Dievo dovanos ir pašaukimas yra neatgailautini“, t. y. Dievas dėl jų neapsigalvos tol, kol sąlygos, kuriomis Dievas dovanojo ir pašaukė, nesikeis.

drauge †uždarė juos visus Šužsispyrusiame netikėjime, kad jis visų pasigailėtų. ³³ Ak, *kokia* *Dievo išminties ir pažinimo †lobio gelmė! Kokie neištiriami jo teisminiai sprendimai ir nesusekami jo keliai! ³⁴ Nes †*kas pažinojo VIEŠPATIES Šmintį?* Arba *kas buvo jo patarėjas?* ³⁵ Arba KAS JAM PIRMAS DAVĖ, IR JAM TAI BUS ATMOKĖTA? ³⁶ Nes iš jo ir per jį ir jam yra visa. Jam šlovė amžinai! Amen.

12

¹ Taigi dėl Dievo *apstaus pasigailėjimo aš †maldauju jus, broliai, †atnašauti savo kūnus *kaip* gyvą auką – šventą, Dievui patinkančią; *tai* jūsų Šprotingas tarnavimas *Dievui* . ² Ir

---

† **11:32** „uždarė“ – Žr. Gal 3:22-23. § **11:32** „užsispyrusiame netikėjime“ – Arba „į užsipyrusį netikėjimą“, „atsisakyme tikėti“.

* **11:33** t. čia pridodama žodis „ir“. † **11:33** „lobio“ – Arba „turtų“, t. y., gausybės. † **11:34** „kas ...“ – Iz 40:13; plg. I Kor 2:16. § **11:34** „mintį“ – Arba „protavimą“.

* **12:1** „apstaus pasigailėjimo“ – T. „pasigailėjimų“ arba „gailėstingumų“. † **12:1** „maldauju“ – Arba „jums padėdamas bei išpėdamas raginu“.

† **12:1** „atnašauti“ – Arba „paduoti“. § **12:1** „protingas“ – Gal „protinis“, „logiškas“. Gr. žodis λογικός (logikós), kuris pasitaiko NT tik čia ir I Pt 2:2, yra giminingas žodžiui λόγος (lógos), kuris paprastai verčiamas „žodis“ ir nurodo protavimą ar protavimo rezultata. Gr. prasmė tai, kad Naujosios Sandoros tarnavimas yra sąmoningas proto sprendimas aukoti savo gyvą kūną Dievo naudojimui.

*neprisitaikykite prie šio †pasaulio, bet būkite perkeičiami savo proto atnaujinimu, kad iširtumėte, kas yra gera, patinkama ir tobula Dievo valia.

³ Nes per man duotą malonę aš sakau kiekvienam, esančiam tarp jūsų, nemanyti *apie save* †geriau negu dera manyti, bet manyti *taip*, kad Šnuosaikiai manytų, *destis kokį tikėjimo mastą Dievas yra kiekvienam priskyres.

⁴ Nes kaip viename kūne turime daug narių ir visi nariai †atlieka ne tą patį †uždavinį, ⁵ taip mes, *būdami* daugelis, esame vienas kūnas Kristuje, o pavieniui – vieni kitų nariai.

⁶ Tad turėdami Šmalonės dovanų, *kurios skiriasi pagal mums suteiktą malonę, *tinkamai jas naudokime*: jei kas turi †pranašavimo dovaną, *tas privalo pranašauti* pagal tikėjimo santykinį

---

* **12:2** „neprisitaikykite prie šio pasaulio“ – Arba „nesusivienodinkite su šiuo pasauliu“, „nebūkite pertaisomi į šio pasaulio formą“; t. y. savo mąstysenos ir elgsenos nederinkite prie šio amžiaus schemas / bruožų / brėžinio. † **12:2** „pasaulio“ – Arba „amžiaus“. † **12:3** „geriau“ – Gr. „aukščiau“. § **12:3** „nuosaikiai“ – Arba „blaiviai“, „su savidrausme“, „išmintingai“, „sveikai“. * **12:3** „destis“ – Arba „atsižvelgiant į [...]“, „žiūrint“ (turint omenyje, kad bus saikų skirtumų, nelygumų). Žodis „destis“ DLKŽ: dll. žiūrint, nelygu: Pievą gali nušienauti du vyrai d. kaip dirba“. † **12:4** „atlieka“ – T. „turi“. † **12:4** „uždavinį“ – Arba „pavestą darbą“, „nustatytas pareigas“. § **12:6** „malonės dovanų“ – Gal „maloningų dovanų“; gr. žodis yra kilęs iš tos pačios šaknies, kaip ir gr. žodis išverstas „malonė“. * **12:6** „kurios skiriasi“ – T. „skirtingų“. † **12:6** „pranašavimo dovaną“ – T. „pranašavimą“, „pranašystę“.

kiekį, ⁷ jei *kas turi* †tarnavimo *dovaną, tas privalo būti* nusiteikęs tarnauti; jei kas moko, *tas privalo būti* nusiteikęs mokyti; ⁸ jei kas Šragina, *tas privalo būti* nusiteikęs raginti; jei kas *duoda, *tas privalo būti* nusiteikęs veikti iš tyrų paskatų; jei kas vadovauja, *tas privalo būti* nusiteikęs veikti uoliai; jei kas rodo gailestingumą, *tas privalo būti* nusiteikęs veikti linksmai.

⁹ Neveidmainiška meilė: †bodėti to, kas bloga, tvirtai laikytis to, kas gera, ¹⁰ jums esant draugiškai nusiteikusiems vieni kitiems broliška meile, pagarbiai laikydami vieni kitus svarbesniais, ¹¹ stropumo atžvilgiu netingūs, dvasios atžvilgiu užsidegę, tarnaudami Viešpačiui, ¹² užtikrintos vilties atžvilgiu džiaugdamesi, prispaudimo atžvilgiu ištvėrdami, maldos atžvilgiu uoliai atsidėję, ¹³ šventųjų poreikių atžvilgiu pasidalydami, svetingumo atžvilgiu dėdami dideles pastangas.

¹⁴ Laiminkite tuos, kurie jus persekioja; laiminkite ir nekeikite. ¹⁵ Džiaukitės su besidžiaugiančiais ir verkite su verkiančiais. ¹⁶ †Galvokite tą patį vieni apie kitus.

† **12:7** „tarnavimo *dovaną*“ – T. „tarnavimą“, „tarnystę“.

§ **12:8** „ragina“ – Arba „ragina padaršindamas, guosdamas ir įspėdamas“.

* **12:8** „duoda“ – Gr. žodis μεταδίδωμι (metadídōmi) turi perdavimo ar dalijimosi atspalvį. Arba „per-skirsto“, „užsiima dovanojimu“, „užsiima rėmimu“, „užsiima *paramos* skirstymu“, „skirsto *paramą*“.

† **12:9** „bodėti“, „laikytis“ – T. „bodėdamiesi“, „laikydamesi“.

† **12:16** „Galvokite tą patį vieni apie kitus“ – T. „Tą patį mąstydami vieni į kitus“ (gr. dalyvis verčiamas liep. nuosaka).

§Negalvokite apie išdidžius dalykus, bet *užsiimkite †su žemaisiais. Nebūkite išmintingi ‡savo akyse. ¹⁷ Niekam šneatmokėkite blogu už bloga, *rūpinkitės tuo, kas dora visų žmonių akivaizdoje. ¹⁸ Jei įmanoma, kiek nuo jūsų priklauso, †gyvenkite taikingai su visais žmonėmis. ¹⁹ †Nekeršykite už save, mylimieji; priešingai, palikite vietos rūstybei, nes yra parašyta: „Kerštas *priklauso* man, atmokėsiu pats, sako Viešpats“. ²⁰ Todėl JEI TAVO PRIEŠAS ALKSTA, PAVALGYDINK JŲ; JEI TROKŠTA, PAGIRDYK JŲ, NES TAI DARYDAMAS KRAUSI UGNINGAS ŽARIJAS ANT JO GALVOS. ²¹ Nesiduok blogio nugalimas, bet nugalėk blogį gėriu.

13

¹ Kiekviena siela tesielgia pavaldžiai aukštesnėms valdžioms. Nes nėra valdžios, kaip tiktai iš Dievo, ir esančios valdžios yra Dievo paskirtos. ² Taigi tas, kuris *priešinasi

§ **12:16** „Negalvokite“ – Gr. dalyvis verčiamas liep. nuosaka.

* **12:16** „užsiimkite“ – T. „įdamiesi kartu keliauti“ (gr. dalyvis verčiamas liep. nuosaka). † **12:16** „su žemaisiais“ – Arba „kukliais / neišdidžiais / paprastais reikalais“.

‡ **12:16** „savo akyse“ – T. „šalia savęs“, t. y. savo vertinimu. § **12:17** „neatmokėkite“ – Gr. dalyvis „neatmokėdami“ verčiamas liep. nuosaka.

* **12:17** „rūpinkitės“ – Gr. dalyvis „rūpindamiesi“ verčiamas liep. nuosaka. † **12:18** „gyvenkite“ – Gr. dalyvis „gyvendami“ verčiamas liep. nuosaka.

‡ **12:19** „Nekeršykite“ – Gr. dalyvis „nekeršydami“ verčiamas liep. nuosaka. * **13:2** „priešinasi“ (3 k.) – Du skirtingi gr. žodžiai yra vartojami, bet jų reikšmės labai panašios.

valdžiai, priešinasi Dievo †potvarkiui, o tie, kurie priešinasi, užsitrauks sau ‡smerkiantį nuosprendį. ³ Nes valdovai Šnekelia baimės už gerus darbus, bet už blogus. Argi tu nori nebijoti valdžios? *Įprastai daryk tai, kas gera, ir †susilauksi iš jos pagyrimo, ⁴ nes *valdžia* yra Dievo tarnautoja ‡tavo labui. Bet jeigu įprastai darai bloga, bijok, nes ji ne veltui nešioja kalaviją, kadangi ji yra Dievo tarnautoja, keršytoja, kad *įvykdytų* rūstybę Šdarančiam bloga. ⁵ Todėl būtina elgtis pavaldžiai ne tik dėl rūstybės, bet ir dėl sąžinės. ⁶ Nes dėl tos priežasties jūs ir mokesčius mokate, nes *anie* yra Dievo tarnautojai, atsidedantys kaip tik tam *reikalui.

⁷ Todėl visiems atiduokite jiems priklausančias skolas: kam mokestį – mokestį; kam muitą – muitą; kam baimę – baimę; kam pagarbą – pagarbą. ⁸ Niekam nieko nebūkite skolingi, išskyrus †meilę vienas kitam, nes kas myli kitą, yra įvykdęs įstatymą. ⁹ Nes tai – „nesveitimauk“, „neįvykdyk žmogžudystės“, „nevok“, „neliudyk melagingai“, „negeisk“, ir bet kuris ki-

---

† 13:2 „potvarkiui“ – Arba „teisės aktui“. ‡ 13:2 „smerkiantį nuosprendį“ – Arba „teismą“. § 13:3 „nekelia baimės“ – T. „nėra baimė“, t. y. nėra baimės sukeliantieji. * 13:3 „Įprastai daryk“ – Gr. žodis rodo į tęstinį arba įprastinį veiksma, pvz., „nuolat daryk“ arba „pastoviai daryk“. † 13:3 „susilauksi“ – Arba „gausi“. ‡ 13:4 „tavo labui“ – Arba „tau dėl gero“. § 13:4 „darančiam“ – Arba „tam, kuris atlikinėja“. * 13:6 „reikalui“ – T. y. rūstybės skyrimui nusikaltėliams (Rom 13:4). † 13:8 „meilę vienas kitam“ – T. „išskyrus mylėti vienas kitą“.

tas įsakymas, †yra sutraukti į šį posakį, būtent: „Mylėk savo artimą kaip save patį“. ¹⁰ Meilė nedaro nieko blogo artimui, todėl meilė yra įstatymo Šįvykdymas. ¹¹ Ir tai *darykite*, suvokdami laiką, kad dabar *pats laikas mums pabusti iš miego, nes mūsų išgelbėjimas dabar yra arčiau negu tada, kai įtikėjome. ¹² Naktis beveik praslinko ir diena yra prisiartinusi. Tad nusimeskime tamsos darbus ir užsidėkime šviesos ginklus. ¹³ Vaikščiokime dorai, kaip †šviesu paros metu: †ne dalyvaudami orgijose ir girtaudami, ne sanguliaudami ir elgdamiesi palaidžiai, †ne vaidydamiesi ir pavyduliuodami. ¹⁴ Priešingai, *apsivilkite Viešpačiu Jėzumi Kristumi ir nekurkite planų kūniškojo aš geiduliams.

14

¹ O tą, kuris yra silpnas tikėjimo atžvilgiu, priimkite, *tik* ne *ginčams vesti apie †jo samprotavimus. ² Nes vienas tiki galintis valgyti †viską,

---

† **13:9** „yra sutraukti“ – Gr. žodis yra vns., „yra sutrauktas“.

§ **13:10** „įvykdymas“ – Arba „pilnatvė“, „pilnybė“, bet kontekstas (Ro 13:8, gr.) rodo, kad „įvykdymas“ yra geresnis vertimas.

* **13:11** „pats laikas“ – T. „jau valanda“. † **13:13** „šviesu paros metu“ – Arba „dienos metu“, „dieną“. † **13:13** „ne ... pavyduliuodami“ – Gr. kalboje tai daiktavardžiai, ne veiksmazodžiai.

§ **13:13** „ne vaidydamiesi“ – Arba „nesivaržydami dėl to, kas geidžiamas“.

* **13:14** „apsivilkite“ – Tas pats gr. žodis yra išverstas „užsidėkime“ Rom 13:12 eilutėje. * **14:1** „ginčams“ – gr. διακροισις rodo į ginčą arba sprendimo priėmimą.

† **14:1** „jo samprotavimus“ – gr. διαλογισμος gali reikšti ir „sugalvojimą“, „ginčą“, „mintį“. † **14:2** „viską“ – gr. k. yra dgs.

bet kitas, būdamas silpnas, valgo daržoves.
³ Tas, kuris valgo, tegul neniekina to, kuris nevalgo, ir tas, kuris nevalgo, tegul neteisias to, kuris valgo, nes Dievas jį priėmė. ⁴ Kas esi tu, kad teisi kito namų tarną? Jis tvirtai stovi arba nupuola savo šeimininkui. Ir jis tvirtai stovės, nes Dievas yra pajėgus jį padaryti tvirtai stovintį. ⁵ Vienas vertina vieną dieną labiau už kitą, kitas *lygiai* vertina kiekvieną dieną. Kiekvienas tegul būna visiškai Šįsitikinęs savo protavimu. ⁶ Kas *laiko vieną dieną ypatinga, *ją* laiko ypatinga Viešpaties labui, ir kas nelaiko dienos ypatinga, Viešpaties labui nelaiko *jos* ypatinga. Kas valgo, Viešpaties labui valgo, nes jis dėkoja Dievui; o kas nevalgo, tas Viešpaties labui nevalgo ir dėkoja Dievui. ⁷ Nes nė vienas iš mūsų negyvena savo labui ir nė vienas nemiršta savo labui. ⁸ Nes ar gyvename, gyvename Viešpaties labui, ir ar mirštame, mirštame Viešpaties labui. Taigi ar gyvename, ar mirštame, – esame Viešpaties. ⁹ Nes Kristus ir mirė, ir prisikėlė, ir atgijo tam, kad jis viešpatautų tiek mirusiems, tiek gyviems. ¹⁰ O tu – kodėl tu teisi savo brolių? Arba kodėl tu niekini savo brolių? Juk mes visi stosime prieš Kristaus teismo krasę. ¹¹ Nes yra parašyta: „† *Kaip aš gyvas*, – sako Viešpats, – *man nusilenks*

---

§ 14:5 „įsitikinęs“ – Graikiškas žodis skiriasi nuo to, kuris išverstas „įsitikinimą“ Rom 14:22 eilutėje. * 14:6 „laiko vieną dieną ypatinga“ – Arba „turi į vieną dieną nukreiptą nusistatymą“ – „yra nusistatęs į vieną dieną“ ir t. t. † 14:11 „*Kaip aš gyvas* [...]“ – Iz 45:23.

kiekvienas kelis, ir kiekvienas liežuvis †viešai prisipažins Dievui.“ ¹² Šišvada tokia: kiekvienas iš mūsų duos ataskaitą Dievui už save. ¹³ Todėl turėtume *nebeteisti vieni kitų; bet dėl štai ko verčiau priimkite nuosprendį: nepadėti broliui suklypimo kliūtis ar †pargriaunančios kliuvinio. ¹⁴ Aš žinau ir esu įsitikinęs per Viešpatį Jėzų, kad nieko nėra savaiame netyro; tik tam, kuris ką nors laiko netyru, jam *tai yra* netyras. ¹⁵ Bet jeigu tavo brolis †sielojasi dėl *tavo* valgio, tu jau nebevaikščioji pagal meilę. Savo valgiu nežlugdyk to, už kurį mirė Kristus! ¹⁶ Tad neturi būti piktžodžiaujamas Štas *jums priklausantis geras *dalykas*. ¹⁷ nes Dievo karalystė nėra valgis ir gėrimas, bet teisumas, ramybė ir

---

† **14:11** „viešai prisipažins Dievui“ – Arba „išpažins Dievui“ (kad Jis yra teisėtas valdovas ir teisėjas). Plg. Iz 45:23. § **14:12** „Išvada tokia:“ – Arba „Taigi – išvada:“. * **14:13** „nebeteisti“ ir „priimkite nuosprendį“ – Vienas gr. žodis, kuris verčiamas į lietuvių kalbą skirtingais būdais. Atkreiptinas dėmesys, kad šiame kontekste nevalia teisti savo brolio tik dėl išvardintų dalykų (žr. Ro 14:1-6,14-23). † **14:13** „pargriaunančio kliuvinio“ – Arba „parpuolimo priemonės“, „parpuolimą sukeliančią priemonę“. † **14:15** „sielojasi“ – Arba „yra nuliūdintas“. § **14:16** „tas“ – Gr. žymimasis artikelis. * **14:16** „jums priklausantis geras *dalykas*“ – T. „jūsų geras dalykas“. Tubūt kalbama apie Evangeliją arba laisvę, kurią turi tas, kuris tiki Evangeliją.

džiaugsmas †Šventosios Dvasios *įtakoje*. 18 Nes kas †šitais tarnauja Kristui, tas patinka Dievui ir yra sulaukęs žmonių pritarimo. 19 Šišvada tokia: vykimės ramybės dalykus, ir dalykus, kurių tikslas yra vieni kitus statydinti. 20 Dėl maisto *negriauk Dievo darbo! Iš tikrųjų viskas yra tyra, bet †blogai *elgiasi* žmogus, kuris valgo suklupeindamas *kitus*. 21 Gerai nei nevalgyti mėsos, nei negerti vyno, nei nieko nedaryti, kuo tavo brolis suklupe ar yra piktinamas, ar yra silpninamas. 22 Ar tu turi †išitikinimą? Pasilaikyk jį sau Dievo akivaizdoje. Palaimintas, kuris neteisias savęs tuo, ką pripažįsta. 23 Bet tas, kuris abejoja, jeigu jis valgo, yra nuteistas, nes *jis valgo* ne iš tikėjimo; nes visa, kas ne iš tikėjimo, yra nuodėmė.

15

1 Tad mes, stiprieji, turime *pakešti silpnųjų

---

† 14:17 „Šventosios Dvasios *įtakoje*“ – Arba „*esant* Šventosios Dvasios *valdomiems*“, „dėl Šventosios Dvasios“, „dėl Šventosios Dvasios *veiklos / vadovavimo*“, „per Šventąją Dvasią“, „Šventojoje Dvasioje“. Plg. panašią gr. k. sandarą Mt 22:43, Apd 11:28, I Kor 12:3 eilutėse, kai kalbama apie žmogų, kuris yra Šventosios Dvasios valdomas ir Mk 1:23; 5:2, kur kalbama apie netyrosios dvasios valdomą žmogų. † 14:18 „šitais“ – Arba „šiuose dalykuose“. § 14:19 „Išvada tokia:“ – Arba „Taigi – išvada:“. * 14:20 „negriauk“ – Arba „neišardyk“. † 14:20 „blogai *elgiasi* žmogus, kuris valgo suklupeindamas *kitus*“ – T. „žmogui, kuris valgo suklupeindamas *kitus*, *tai yra* bloga / nedora“. † 14:22 „išitikinimą“ – Arba „tikėjimą“. Graikiškas žodis skiriasi nuo to, kuris išverstas „išitikinęs“ Rom 14:5 eilutėje. * 15:1 „pakešti“ t. „nešioti“.

silpnybes, o ne sau įtikti, ² nes kiekvienas iš mūsų †privalo įtikti savo artimui *jo* labui, statydinimui. ³ Priežastis *tokia*: net Kristus ne sau įtiko, bet taip, kaip yra parašyta: †*Tave paniekinusiųjų paniekinimai krito ant manęs*. ⁴ Nes visa, kas anksčiau buvo parašyta, buvo parašyta mums pamokyti, kad išverme ir šventraščio paguoda turėtume Šužtikrintos vilties.

⁵ O išvermės ir paguodžiančio paraginimo Dievas teduoda jums tarpusavyje būti tos pačios minties pagal Kristų Jėzų, ⁶ kad jūs vieningai, *vienu balsu, šlovintumėte Dievą, tai yra mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvą. ⁷ Todėl priimkite vienas kitą, kaip ir Kristus mus priėmė, Dievo šlovei.

⁸ Nes pareiškiu: Jėzus Kristus tapo †apipjaustyjų tarnas dėl Dievo tiesos, kad patvirtintų †tėvams *duotus* pažadus ⁹ ir kad Škitataučiai šlovintų Dievą už *jo* gailestingumą, kaip yra parašyta: **Dėl to aš tau prisipažinsiu tarp kitataučių ir tavo vardui †giedosiu.*“ ¹⁰ Ir vėl jis sako: †*Džiaukitės, o kitataučiai, kartu*

---

† 15:2 „privalo įtikti“ t. „įtikime“. † 15:3 „Tave [...]“ – Ps 69:9.

§ 15:4 „užtikrintos vilties“ – Gr. galininkas (t. y. „užtikrintą viltį“), bet lietuvių kalboje galininkas nevertotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti. * 15:6 „vienu balsu“ – T. „viena burna“; plg. idiomatinį vertimą II Joh 12, III Joh 14.

† 15:8 „apipjaustyjų“ – T. y. žydų; t. „apipjaustymo“. † 15:8 „tėvams“ – T. y. „protėvių“, „sentėvių“.

§ 15:9 „kitataučiai“ – Arba „nežydai“, „tautos“. * 15:9 „Dėl to [...]“ – Ps 18:49. † 15:9 „giedosiu“ – Arba „užtrauksiu melodiją“.

† 15:10 „Džiaukitės“ – Įst 32:43.

su jo tauta!“ ¹¹ Ir vėl: *ŠGirkite Viešpatį, visi kitataučiai, ir šlovinkite jį, visos tautos!*“ ¹² Ir vėl – Izaijas sako: **Bus Jesės šaknis, tai yra tas, kuris pakils viešpatauti kitataučiams; kitataučiai sudės viltis į jį.*“ ¹³ Taigi, jums †tikint, tegul užtikrintos vilties Dievas pripildo jus viso džiaugsmo ir ramybės, kad Šventosios Dvasios galybe †apstėtumėte užtikrintos vilties.

¹⁴ Ir aš pats esu įsitikinęs taip pat apie jus, mano broliai, kad jūs esate irgi pilni Šgerumo, pripildyti viso pažinimo ir pajėgūs vieni kitus *su paraginimu išpėti. ¹⁵ Vis dėlto, broliai, kai kur parašiau jums drąsiau *nei įprasta*, būtent primindamas jums dėl Dievo man duotos malonės, ¹⁶ †kurios tikslas toks, kad būčiau Jėzaus Kristaus tarnautojas kitataučių labui, kaip šventyklos tarnas pateikdamas Dievo Evangeliją tam, kad †atnašavimas, kurių sudaro kitataučiai, būtų priimtinas, pašventintas Šventąja Dvasia.

¹⁷ Taigi Kristuje Jėzuje turiu tam tikrą pasi-

---

§ 15:11 „Girkite“ – Ps 117:1. * 15:12 „Bus [...]“ – Iz 11:10. † 15:13 „tikint“ – Arba „pasikliaujant“. † 15:13 „apstėtumėte“ – Arba „pertektumėte“. § 15:14 „gerumo“ – Arba „dorovingumo“. * 15:14 „su paraginimu išpėti“ – tai yra vienas gr. žodis νουθετέω (noutheteo). † 15:16 „kurios tikslas toks, kad būčiau“ – Arba „dėl kurios esu“. † 15:16 „atnašavimas, kurių sudaro kitataučiai“ – Arba „kitataučių *atliekamas* atnašavimas“. Paulius arba pristato Dievui pačius kitataučius (jie yra atnašavimas / auka), arba Paulius padeda kitataučiams, kad jiems pristatant save Dievui, jų atnašavimas / auka patiktų Dievui. Gramatiškai galimi abu paaiškinimai.

gyrimą tuose dalykuose, kurie Šsusiję su *tarnyste* Dievui. ¹⁸ Nes *nedrįščiau ko nors pasakoti, ko Kristus nebūtų nuveikęs per mane (†tam tikslui, kad kitataučiai paklustų) žodžiu ir darbu, ¹⁹ antgamtinių ženklų ir pranašišku ženklų galybe, Dievo Dvasios galybe. Pasekmė ta, kad nuo Jeruzalės ir †aplinkui iki Šilyrikos aš *iki galo paskleidžiau Kristaus evangeliją; ²⁰ šitaip lačiau *tai* didžiausiu siekiu skelbti evangeliją ne ten, kur Kristus buvo minimas, kad nes-tatyčiau ant kito žmogaus pamato, ²¹ bet kaip yra parašyta: „Pamatys tie, kuriems nebuvo skelbta apie jį ir supras tie, kurie nebuvo girdėję“. ²² Dėl tos priežasties †daug kartų man buvo kliudoma pas jus atvykti. ²³ Bet dabar, nebeturėdamas †užmojo šiose srityse ir daugelį metų turėdamas didelį troškimą atvykti pas jus, ²⁴ kai tik keliausiu į Ispaniją, atvyksiu pas jus. Nes tikiuosi pamatyti jus perkeliau-damas ir būti jūsų aprūpintas kelionei pirmyn

---

§ 15:17 „susiję su *tarnyste* Dievui“ – T. „nukreipti į Dievą“; Paulius kalba apie savo apaštalybę kaip tarnystę Dievui. Jis nesigiria savo pasiekimais arba net pareigomis, bet tuo, kad Dievas jį naudoja būtent paties Dievo garbei. * 15:18 „nedrįščiau“ – T. „nedrįsiu“. † 15:18 „tam tikslui, kad kitataučiai paklustų“ – T. „kitataučiu paklusnumui“. † 15:19 „aplinkui“ – Arba „aplinkui ratu“. § 15:19 „Ilyrikos“ – Gr. kalbos tekste vartojamas lotinų k. žodį „Illurikon“, todėl taip pateikiamas žodis čia, ne pagal gr. vertimą, „Illyria“ (liet. „Ilyrija“). * 15:19 „iki galo paskleidžiau Kristaus evangeliją“ – „pripildžiau *tą sritį* Kristaus evangelijos“, „prikimšau *tą sritį* Kristaus evangelijos“. † 15:22 „daug kartų“ – Arba „daug atvejų“. † 15:23 „užmojo“ – Arba „vietos“.

į ten, jeigu pirma bent iš dalies „pasisotinsiu“ *bendravimu* su jumis. ²⁵ Bet dabar keliauju į Jeruzalę šventiesiems patarnauti. ²⁶ Nes *tie iš* Makedonijos ir Achajos džiaugėsi padarydami tam tikrą Šbendryste pagrįstą rinkliavą šventųjų neturtėliams, *esantiems* Jeruzalėje. ²⁷ *Tuo jie tikrai džiaugėsi, ir jie yra anų skolininkai. Nes †jeigu †kitataučiai tapo anų dvasinių dalykų dalininkais, *tai* jie privalo aniems patarnauti bent medžiaginiaus dalykais. ²⁸ Todėl baigęs šitą *reikalą*, tai yra Šsaugiai atidavęs jiems šitą *bendrystės* vaisių, jums padedant nuvyksiu į Ispaniją. ²⁹ Ir *žinau, kad kai pas jus atvyksiu, atvyksiu †Kristaus Evangelijos palaiminimo pilnatvei esant *su manimi*. ³⁰ O †maldauju jus, broliai, per Viešpatį Jėzų Kristų ir per Dvasios meilę Škartu su manimi kovoti už mane maldomis Dievui, ³¹ kad būčiau išvaduotas nuo tų Judėjoje, kurie *atsisako tikėti, ir kad mano tarnavimas Jeruzalės labai būtų priimtinas šventiesiems,

---

§ 15:26 „bendryste pagrįstą rinkliavą“ – Arba „materialinį dalyvavimą“; žr. II Kor 8:4, 9:13. * 15:27 „Tuo jie tikrai džiaugėsi“ – T. „Tai jiems tikrai patiko“ arba „Tai gi jiems patiko“.
† 15:27 „jeigu“ – Arba „kadangi“. † 15:27 „kitataučiai tapo anų dvasinių dalykų dalininkais“ – Arba „anų dvasiniuose dalykuose dalyvavo kitataučiai“.
§ 15:28 „saugiai atidavęs jiems šitą *bendrystės* vaisių“ – T. „užantspaudavęs jiems šitą vaisių“.
* 15:29 „žinau“ – Arba „matau“, „esu tikras“. † 15:29 „Kristaus Evangelijos palaiminimo pilnatvei esant *su manimi*“ – T. „Kristaus Evangelijos palaiminimo pilnatvėje“.
† 15:30 „maldauju“ – Arba „įspėdamas raginu“.
§ 15:30 „kovoti“ – Arba „grumtis“.
* 15:31 „atsisako tikėti“ – Arba „nepaklusta“.

³² kad su džiaugsmu atvykčiau pas jus (pagal Dievo valią) ir su jumis atsigaivinau. ³³ O ramybės Dievas *tebūna* su jumis visais. Amen.

16

¹ Aš ir teigiamai jums pristatau mūsų seserį Febę, kuri yra Kenchrėjoje *esančios* bažnyčios tarnaitė, ² kad priimtumėte ją Viešpatyje, kaip pridera šventiesiems, ir jai padėtumėte bet koku reikalu, *dėl kurio* jai iš jūsų *ko nors* prireiktų, nes ji pati yra buvusi daugelio ir mano paties *padėjėja. ³ Sveikinkite Priscilę ir Akvilą, mano bendradarbius Kristuje Jėzuje, ⁴ kurie †už mano gyvybę padėjo po *budelio kirviu* savo pačių †kaklus, kuriems dėkoju ne aš vienas, bet ir visos kitataučių bažnyčios. ⁵ Sveikinkite ir bažnyčią, *esančią* jų namuose. Sveikinkite mano mylimą Epenetą, kuris yra Achajos pirmavaisius Kristui. ⁶ Sveikinkite ŠMariją, kuri triūsė daug mūsų labui. ⁷ Sveikinkite Androniką ir Juniją, mano *giminaičius ir mano bendrakalinius, kurie yra įžymūs apaštalų tarpe, kurie taip pat pirmiau už mane yra Kristuje. ⁸ Sveikinkite Ampliją, mano mylimą Viešpatyje. ⁹ Sveikinkite mūsų bendradarbį Kristuje Urboną ir mano mylimą Stachį. ¹⁰ Sveikinkite Apelį, †išlaikiusį išmėginimą Kristuje. Sveikinkite tuos, kurie

* **16:2** „padėjėja“ – Arba „globėja“. † **16:4** „už mano gyvybę“ – Arba „vietoj mano gyvybės“. † **16:4** kaklus,“ – T. vns., „kaklą“. Š **16:6** „Mariją“ – Gr. „Mariam“. * **16:7** „giminaičius“ – Arba „bendrataučius“. † **16:10** „išlaikiusį išmėginimą“ – Arba „po išmėginimo sulaukusį pritarimą“.

yra iš Aristobulo *namiškių*. ¹¹ Sveikinkite mano ėgiminaitį Erodioną. Sveikinkite tuos, kurie yra iš Narcizo *namiškių*, kurie yra Viešpatyje. ¹² Sveikinkite Trifeną ir Trifosą, kurios triūsia Viešpatyje. Sveikinkite mylimą Persidę, kuri daug triūsė Viešpatyje. ¹³ Sveikinkite išrinktąjį Viešpatyje Rufą, taip pat jo bei mano motiną. ¹⁴ Sveikinkite Asinkritą, Flegontą, Hermą, Patrobą, Hermį ir su jais esančius brolius. ¹⁵ Sveikinkite Filologą ir Juliją, Nerėją ir jo seserį, ir Olimpą, ir visus su jais esančius šventuosius. ¹⁶ Sveikinkite vieni kitus šventu pabučiavimu. Kristaus bažnyčios sveikina jus. ¹⁷ O aš Šmaldauju jus, broliai, *akylai stebėti tuos, kurie kelia maištus ir †suklupimą sukeliančias kliūtis priešingas mokslui, kurio jūs išmokote, ir venkite jų. ¹⁸ Nes tokie tarnauja ne mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui, bet savo pilvui, ir pamaloninančia kalba bei gražbylyste apgaulinėja neįtariančiųjų širdis. ¹⁹ Jūsų gi paklusnumas †pasidarė žinomas visiems. Todėl džiaugiuosi dėl jūsų, tačiau noriu, kad Šgeriems dalykams būtumėte jūs išmintingi, bet

---

† **16:11** „giminaitį“ – Arba „bendratautį“. § **16:17** „maldauju“ – Arba „įspėdamas bei padrąsindamas raginu“. * **16:17** „akylai stebėkite“ – Arba „atidžiai sekite akimis“; žodis vartojamas NT ir teigiamai ir neigiamai pabrėžiant apdairumą ir būtinumą pasirinkti saugią elgseną. † **16:17** „suklupimą sukeliančias kliūtis priešingas mokslui“ – Arba „mokslui, kurio jūs išmokote, priešingus papiktinimus“. † **16:19** „pasidarė žinomas visiems“ – T. „pasiekė visus“. § **16:19** „geriems dalykams“ – Gr. vns. Arba „geram“, „gėriui“, „dorumui“.

*blogiems dalykams †nekalti. ²⁰ Ir ramybės Dievas netrukus sutryps Šėtoną po jūsų kojomis. Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė *tebūna* su jumis. Amen. ²¹ Jus sveikina mano bendradarbis Timotiejus ir mano †giminaičiai Liucijus, Jasonas ir Sosipatras. ²² Aš, Tercijus, kuris surašiau *šitą* laišką, sveikinu jus Viešpatyje. ²³ Jus sveikina Gajus, Špriėmęs pas save mane ir visą bažnyčią. Jus sveikina miesto ūkio reikalų tvarkytojas Erastas ir brolis Kvartas. ²⁴ Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė *tebūna* su jumis visais. Amen. ²⁵ O tam, kuris pajėgia padaryti jus tvirtus pagal mano Evangeliją, *tai yra šauklišką skelbimą apie Jėzų Kristų, pagal apreiškimą slėpinio, kuris buvo nutylėtas †nuo pasaulio pradžios, ²⁶ bet dabar yra apreikštas – būtent per pranašiškus šventraščius pagal amžinojo Dievo įsakymą visoms tautoms yra duota žinoti, kad būtų †paklusnumas tikėjimui, – ²⁷ vieninteliam išmintingajam Dievui – jam šlovė per Jėzų Kristų amžinai! Amen.

---

* **16:19** „blogiems dalykams“ – Gr. vns. Arba „blogam“, „blogiui“, „nedorumui“. † **16:19** „nekalti“ – Arba „nesutepti“. † **16:21** „giminaičiai“ – Arba „bendrataučiai“. § **16:23** „priėmęs pas save mane ir visą bažnyčią“ – Arba „sveičių, *tai yra* mano ir visos bažnyčios, priėmėjas“. * **16:25** „tai yra“ – Arba „ir“. † **16:25** „nuo pasaulio pradžios“ – Arba „per amžinuosius laikus“. † **16:26** „paklusnumas tikėjimui“ – Arba „tikėjimo paklusnumas“.

Tikinčiųjų paveldo vertimas

The Holy Bible in Lithuanian, Believers' Heritage Translation

Copyright © 2022 Believers' Bible Society, Inc.

Language: lietuvių (Lithuanian)

Lietuviškai (Lithuanian):

Parengtinis „Tikinčiųjų paveldo vertimas“

Kol kas čia pateikiamas tekstas tėra Šventojo Rašto vertimo parengtinė versija. Tekstas yra dažnai koreguojamas ir laukia išsamaus redagavimo. Trūkstamos eilutės bus pateiktos tada, kai jos bus išverstos. Pasiūlymus dėl patobulinimų bei pastabas apie rašybos ir kitas klaidas galima siųsti adresu LTBiblijaetaprotonmail.com.

Autorstės teisės

Bet kas gali cituoti šio vertimo tekstą, bet prašome rodyti sutrumpinimą „TPV“ po citatos (galite įtraukti ir leidimo metus). Pavyzdžiai:

Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, jog davė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kur is juo tiki, nepražūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą. (Jono 3:16 TPV)

Jono 3:16 Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, jog davė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris juo tiki, nepražūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą. (TPV2022)

Dėl pavadinimo ir jo sutrumpinimo naudojimo.

Maloniai prašome, kad jeigu bet kokius pakeitimus darysite šiam darbui, kad išleistumėte savo versiją su kitu pavadinimu ir nenaudotumėte nei pavadinimo „Tikinčiųjų paveldo vertimas“ nei sutrumpinimo „TPV“. Dėkojame.

Licencija

Šis objektas [kūrinys] licencijuojamas pagal Creative Commons Priskyrimas - Analogiškas platinimas 4.0 Tarptautinė licencijos sąlygas. Norėdami peržiūrėti šią licenciją, apsilankykite <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> arba siųskite laišką adresu Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, JAV.

Papildomos žinios iš „eBible.org“

Vaizdinės priemonės pateiktos kartu su Šventuoju Raštu ir kitais šioje interneto svetainėje skelbiamais dokumentais yra licencijuojamos vien tik naudojimui su čia skelbiamais Šventuoju Raštu ir dokumentais. Norint naudoti kitiems tikslams, susisiekite su atitinkamais autorstės teisių savininkais.

Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad be anksčiau pateiktų taisyklių, kas užsiima Dievo Žodžio [vertimų] pakeitimais ir pritaikymais turi didžiulę atsakomybę būti ištikimam Dievo Žodžiui. Žr. Apreiškimo kn. 22:18-19.

English (angliškai):

Preliminary „Believers’ Heritage Translation“

For the time being, the text presented here is merely a preliminary version of the translation of the Scriptures. The text is modified frequently and is awaiting thorough editing. Missing verses will be added when they are translated. You are invited to send recommendations for improvements and reports of typographical or other errors to LTBiblijaatprotonmail.com.

Copyright

Anyone may quote this translation, but we ask that you display the abbreviation „TPV“ after the cited text (you may also include the year you accessed the text on the internet). Examples:

Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, jog davė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris juo tiki, nepražūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą. (Jono 3:16 TPV)

Jono 3:16 Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, jog davė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris juo tiki, nepražūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą. (TPV2022)

Use of translation title and abbreviation.

We respectfully request that if you make changes to this work, that you would publish your edition with a different title and would not use the title „Tikinčiųjų paveldo vertimas“ nor the abbreviation “TPV”. Thank you.

License

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Additional information from “eBible.org”

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed only for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 7 Nov 2022
b15e8d71-7158-5778-8480-4f1da5eff2ca